

Un număr vechiu 10 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Fost Prim-Președ. Trib. Avocat	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Consilier la Curtea de Apel București	RENÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat
D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LÉVY, Dr. în Drept, Avocat, Paris.

ABONAMENTUL
Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 480 lei
„ Magistrați și Avocați fără supl. 240 „
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA
In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București, Ardei, 5 și Rahovei, 5
Lângă Palatul Justiției
— TELEFON 13/20 —

SUMAR

- Scrisoarea d-lui N. C. Schina;
- Discursul rostit de d-l Prim-președinte Victor Romniceanu cu ocazia solemnității deschiderii noului an judecătoresc la Inalta Curte de Casație și Justiție;
- Soarta judecătorilor de sedință, de d-l Ion Bottez, judecător actualmente președinte de Senat la Curtea de Apel Cluj și Secretar general la Ministerul Justiției;
- Rezumatul operei: «La révolte des Faits contre le Code» de Gaston Morin, de d-l președinte D. Hozoc;

JURISPRUDENȚA:

- Curtea de Casație s. III: *Firma Bolfist & Ignor cu Olimpia V. Bossy* Acțiune în reziliere. Obligație fără termen. Până când se poate libera debitorul? Termene de grație. Art. 1020, 1021 c. civil, cu o *Notă* de d-l Profesor Al. Cerban;
- Curtea de Apel Buc. s. III: *Elena M noli cu General Artur Văitoianu* (Inchiriere. Acțiune în evacuare pe ziua de 23 Aprilie 1922, în temeiul art. 2, legea chirilor din 14 Aprilie 1922. Ce se înțelege prin «proprietar post belic funcționar public și ocupând un serviciu comandat în localitate»? Art. 2 al 4 din noua lege asupra închirierilor din 14 Apr. 1922), cu o *Notă* de Iper.;
- Tribunalul Bacău s. II: *Costică Vasiliu cu soția Dr. Aroneanu* (Contract de închiriere. Imobil stăpânit în indiviziune. Poate închirierea făcută numai de unul din coproprietari să fie opusă celui alt coproprietar? O atare închiriere este susceptibilă de confirmare tacită și în ce condițiuni? Art. 1190, 1167 al. 1 și 2 c. civil), cu o *Notă* de Iper.;
- Recenzie de d-l avocat Al. Veleșcu.
- Jurispr. străină*: 1. Lapte Vânzarea lui. 2. Contract de locație. Cerere le prelungire. 3. Contravenție. Condamnățiune fondată pe notorietate publică. 4. Curtea cu jurați. Acuzat achitat.

Scrisoarea d-lui N. C. Schina

Sunt acum trei ani și jumătate, o mână de distinși amici din magistratură și barou m'au chemat la direcțiunea Curierului Judiciar. Vedeam în mine nu numai un devotat slujitor al științei și un apărător al intereselor instituției, dar și reprezentantul unei tradițiuni juridice de aproape un secol.

Am întocmit un program, la care am contribuit în măsura puterilor mele. Pururea animat de dorința vie de a vedea realizată unificarea legislativă pe temeiul tendințelor democratice ale timpului și de a înălța justiția la rangul ei de Putere publică, m'am silit să fiu la înălțimea încrederii ce mi s'a arătat. În special am căutat să aduc contribuția mea recunosc, modestă—pentru liberarea magistraturei de tot ce era de natură să-i facă umbră și s'o umilească.

Prin viu grai și prin scrieri am deschis lupta, am lovit acolo unde credem că se ascunde răul, am lovit sus, pe față și deschis, și — o spun cu mândrie — mi s'a făcut onoarea unei reacțiuni... Peirea ta prin tine, Israele!

Trebuie să recunosc că în acest interval de timp n'am putut realiza partea principală a programului ce concepusem.

Întâmplarea a făcut, pe de altă parte, să mă gădesc descătușat de disciplina de corp și deci liber a continua lupta pe altă cale, sper destul de fecundă, pentru a da concursul meu la liberarea justiției de sub despotismul politic de partid.

În această situație, găsesc, cel d'ântâiu, că locul meu nu mai poate fi în capul unei reviste de specialitate, pentru trebuințele căreia n'aș mai putea corespunde astăzi. Deaceia cer prietenilor mei a-mi da voie să mă demit din conducerea acestei reviste și să rămân un simplu colaborator la ea, dorind ca direcțiunea să o păstreze mai departe comitetul de redacție, compus — spre cinstea și norocul ei — din atât de însemnate personalități juridice.

Credincios convingerilor ca și afecțiunilor mele, exprim distinșilor mei prieteni dela această revistă întreaga mea recunoștință pentru neprețuitul lor concurs și simpatia cu care m'au înconjurat și i asigur, pe viitor ca și în trecut, de inalterabilul meu devotament.

N. C. SCHINA.

Joi 14 Septembrie 1922.

DISCURSUL

rostit de d-l Prim președinte Victor Romniceanu cu ocazia solemnității deschiderii noului an judecătoresc la Inalta Curte de Casație.

Ca și în trecut, ne facem o deosebită plăcere de a da publicității discursul pronunțat de d-l Prim-președinte al Inaltei Curți de Casație și Justiție, cu prilejul deschiderii noului an judecătoresc.

Discursul din acest an se distinge prin remarcabila concepție cu care atacă conflictul dintre legea scrisă

și evoluția firească produsă prin marile frământări sociale din ultimele decenii — mai accentuate în urma războiului mondial, concepție la înălțimea situației și valorii personale a supremului nostru magistrat.

Vor fi citite de asemenea cu mare interes, observațiunile judicioase făcute de d-l Prim-președinte asupra chestiunilor rezolvate de Inalta Curte, dintre care relevăm: *dacă dispozițiunile art. 422 pr. penală sunt aplicabile și celor condamnați pentru delict de presă, cu care ocaziune d-sa pare a se înscrie în contra teoriei admisă de Casație; dacă derogarea prevăzută de art. 1441 cod. civ. se poate întinde și la contractele verbale, adică fără dată certă, d-l Prim-președinte opinând ca legea nouă, care este anunțată, pentru rezolvarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, să taie controversa venind în favoarea celor nevoiași, care obicnuit închiriază verbal pe termene mai scurte; dacă n'ar fi locul să se pună în concordanță spiritul legii excepționale pentru prelungirea contractelor de locațiune cu textul, în ce privește instanța de recurs; în fine, *dacă în vederea noiei reforme constituționale n'ar trebui împlinită lacuna asupra efectelor art. 7 din Constituțiune față de dobânditorii străini de bunuri rurale.**

Unele din aceste chestiuni au fost tratate și în coloanele revistei noastre, și suntem foarte satisfăcuți că ideile colaboratorilor noștri au găsit răsunet la un jurisconsult, care este un observator de fie-ce clipă a tendințelor cari și fac drumul în domeniul Dreptului. Nu totdeauna asemenea probleme au parte de a fi văzute sub aceiași prizmă. Desigur că ideile, iar nu persoanele interesează în această luptă, unde nu este vorba de preponderanță personală, ci de triumful concepției, al sistemului și al realizării practice pentru progresul științei.

Sperăm că observațiunile atât de însemnate făcute de D-l Prim-Președinte nu vor reține numai atenția, ci vor fi înlăture în dispozițiuni formale, cari să înlăture ori-ce controverse posibile.

Iată cuprinsul importantului discurs:

Domnilor și scumpi colegi,

În această audiență, cu care începem lucrările noului an judecătoresc, conformându-mă prescripțiunilor art. 72 din legea acestei Curți, mă voi mărgini să arăt unele din dificultățile sau neajunsurile ce s'au observat în cursul anului trecut în legislațiunea existentă. N'am să mă ocup de toate controversele pe cari această Curte a fost chemată să le rezolve și la cari dau loc numeroasele și variatele legi a căror aplicațiune suntem chemați să facem zilnic, ci numai de acele dispozițiuni cari au produs divergențe de interpretare mai serioase, făcând necesară rezolvarea lor în secțiunile unite ale acestei Curți. Dealtfel ca să ne gândim la o revizuire a legilor noastre, să le facem atât de clare și atât de simple ca audiențele să fie ușurate de orice discuțiune juridică, de orice controversă, aceasta este cu neputință. În adevăr, drepturile de cari ne bucurăm, libertatea noastră, nu poate să fie absolută, căci atunci starea socială ar fi imposibilă, dreptul s'ar confunda cu forța. De aceea Societatea este guvernată prin legi, al căror scop este tocmai de a limita libertatea fiecăruia. Cu drept cuvânt,

într'una din din orațiunile sale, Cicerone zicea: *«omnes servi legum sumus, ut liberi esse possimus»*. Dar fixarea limitei unde dreptul unuia încetează, ca să înceapă al altuia, este pentru legiitor una din problemele cele mai dificile de rezolyat. Ea depinde de transformările politice, de noile doctrine sociale, de progresul ideii democratice, de dezvoltarea industriei și comerțului, în fine de o mulțime de împrejurări de ordin politic, social și economic. Astfel că legiitorul trebuind să țină seamă de aceste numeroase și variate împrejurări, opera sa devine extrem de dificilă, este rare ori complectă și nici odată perfectă. Nu este însă mai puțin adevărat că legiitorul când posedă bine rolul său, poate să scutească pe justițiabili de un număr considerabil de procese, formulând cu abilitate legile.

Pe lângă imperfecțiunea legilor, controversele și dificultățile juridice iau naștere și din alte cauze. Legile se fac pentru a satisface trebuințele generale, aceste trebuințe însă, nefind fixe și invariabile, dreptul, ca toate în lumea această, este și el supus unei mișcări, unei transformări continue.

Dacă considerăm, de exemplu, codicele Napoleon, prin urmare și codicele nostru civil, care nu este decât imaginea lui aproape fidelă, ne putem ușor da seama, în ce largă măsură, transformările economice și sociale de care am vorbit, au influențat dreptul nostru privat, în lungul interval de timp de când acest codice a fost pus în aplicațiune. Ceiace caracterizează codicele Napoleon este individualismul, el se inspiră mai mult de interesul individual decât de interesul social. Aceasta se explică prin faptul că venind imediat după marea revoluțiune, care a răsturnat din fundamente vechea stare de lucruri, desființând privilegiile nobilimei și feudalitatea cu toate sarcinele cari grevau atât de greu proprietatea și libertatea și proclamând egalitatea tuturor înaintea legii, era natural, ca în această stare de lucruri codicele civil să aibă la bază respectul absolut al drepturilor individuale, drepturi cari fusesse atât de mult nesocotite sub vechiul regim.

Au trecut însă mai mult de una sută de ani asupra codului Napoleon și în acest lung timp viața socială a evoluat. Socialismul și solidarismul răstoarnă încetul cu încetul noua stare de lucruri și tind să pună în raporturile de drept, în locul moralei individualiste, morala creștină, care ia atunci numele de solidaritate și care face din fraternitate baza reală a raporturilor dintre indivizi. Legile moderne se inspiră dela acest nou principiu de justiție, care domină economia și morala socială și care face ca interesele colective ale societății să primeze azi, în toate statele, interesele individuale. Ca exemplu putem cita mărginirile aduse dreptului de pro-

prietate, prin diferite legi excepționale, pentru fixarea prețurilor maximale ori pentru prelungirea contractelor de închiriere, pentru exproprierea pentru cauză de utilitate națională, legi cari au restrâns absolutismul acestui drept, în sensul interesului general. Și nu mă pot opri de a constata tendința de a nu se mai considera dreptul de proprietate ca un drept pur individual, ci ca o funcțiune socială.

Un alt exemplu izbitor de efectul pe care l'a avut dezvoltarea prodigioasă a industriei și a ideii de solidaritate asupra dreptului nostru privat, îl găsim în contractul de locațiunea lucrărilor. Codicele civil se ocupă de această materie nu mai în câteva articole, pe când astăzi ea formează un întreg cod, o întreagă legislațiune a muncii, care fără să ne dăm bine seama, face parte integrantă din codicele civil, de oarece regulează raporturile dintre patroni și muncitori, adică raporturi de interese private, — legislațiune care a modificat complect codicele civil. În adevăr, în locul principiului libertății convențiilor înscris în codicele civil, legea nouă regulează contractul de muncă în toate detaliile, fixează numărul orelor de lucru, prescrie sub anumite sancțiuni condițiuni pentru admiterea minorilor și femeilor în fabrici, impune obligațiuni pentru igiena lucrătorilor, etc. Dar cea mai importantă inovațiune este în privința accidentelor muncii. Pe când după codul civil, muncitorul care a căzut victima unui accident nu avea drept să ceară nici o despăgubire, decât numai dacă putea să dovedească culpa patronului, dovadă foarte greu și uneori chiar imposibil de făcut, astăzi cercetarea culpei nu mai prezintă nici un interes, lucrătorul în toate cazurile are drept să fie indemnizat, chiar dacă accidentul a provenit din culpa lui; pentru că a triumfat și s'a admis teoria riscului profesional, teorie de înaltă morală și echitate, după care accidentul este considerat inherent industriei și prin urmare trebuie să fie pus și să rămână în sarcina industriei, iar nu a lucrătorului. Mai înainte, aplicarea teoriei atât de riguroase a codului civil asupra culpei în materie de accidente ale muncii, începuse a da loc la vii discuțiuni și tribunalele inspirate de considerațiuni de echitate imaginau teorii mai mult sau mai puțin abile, ca chiar în lipsa unei legi să poată acorda despăgubiri lucrătorului, până ce prin lege s'a consacrat teoria riscului profesional.

Tot în această ordine de idei putem menționa teoria abuzului de drept, după care exercițiul unui drept nu este permis când nu are alt scop decât de a cauza o daună altuia și judecătorul să poată considera ca ineficace și fără valoare un asemenea exercițiu, când trece limitele pe cari i le pun moravurile, echitatea și bunele raporturi

sociale, — teorie pe care unele țări au înscris'o în codicii lor mai noi, iar în altele chiar în lipsa unor texte pozitive tribunalele încearcă să o aplice deducând-o din principiile generale de drept și echitate; în fine așa este și cu mult discutata teorie a impreviziunii — și așa putea cita numeroase alte exemple, dar mă opresc aci ca să nu mă depărtez prea mult de scopul ce mi-am propus, acela adică de a învedera că și evoluțiunea dreptului este una din cauzele discuțiilor și controverselor juridice, căci judecătorul deși e dator să aplice legea așa cum este, nu se poate ca în interpretarea ei să nu fie mai mult sau mai puțin influențat de mediul în care trăiește, de starea socială actuală, de viața reală în fine.

Pe lângă toate acestea varietatea înfinită a spețelor, imposibilitatea pentru legiuitor de a prevedea absolut totul, relele noastre instincte, arbitrariul, cupiditatea și în general resorturile vieții noastre intelectuale și morale variând atât de mult dela individ la individ, ne fac să ne dăm seama că sorgintea dificultăților juridice este nesecată și ridică neîncetat o mulțime de cestiuni noi. De aceea realizarea unei legislațiuni din care să dispară controversele este iluzorie, ele vor exista întotdeauna și prin urmare dificila misiune a judecătorului va fi fără sfârșit, și în instanțele judecătorești va exista întotdeauna cum a existat și până acum, o mare parte de incertitudine, acel *alea judiciorum* cum îl numeau jurisconsultii romani.

Revenind la chestiunile pe cari Inalta Curte le-a rezolvat în secțiuni unite, voi începe mai întâiu în materie penală, cu dispozițiunile art. 422 din proc. care prescrie că cei condamnați la o pedeapsă privativă de a lor libertate, nu vor fi admiși a face recurs, decât când vor fi în stare de închisoare sau liberați pe cauțiune. Acest articol a dat naștere la cestiunea dacă el este aplicabil și celor condamnați pentru delict de presă, în care materie arestul preventiv este interzis de art. 24 al. ult. din Constituție.

Inalta Curte a decis afirmativ, pentru motivul că Constituția apără pe delictvenți numai de arestul preventiv cu ocaziunea urmăririlor pentru asemenea infracțiuni, această dispozițiune însă nu se poate întinde și în favoarea celor condamnați, cari nu pot fi scutiți de a se conforma unei obligațiuni legale de care este condiționat exercițiul dreptului de recurs și cu care trebuie să se conforme orice condamnat la pedeapsa închisoarei, indiferent de natura infracțiunii pentru care a fost condamnat.

Credem cu toate acestea că pentru a se evita în viitor orice discuțiune în această privință, este bine ca prin noua Constituție să se precizeze înțelesul art. 24, dacă, adică în materie de presă, se interzice numai arestul preventiv propriu zis

ordonat de judecătorul de instrucție sau în general, orice fel de închisoare mai înainte de executarea hotărârei de condamnare.

Cu ocaziunea acestei cestiuni rezolvată de Curte se naște însă întrebarea, cari sunt motivele de rațiune cari au determinat pe legiuitor să ceară ca cei condamnați la o pedeapsă privativă de libertate să nu fie admiși a face recurs decât când vor fi în stare de închisoare? Ce caracter are această stare de închisoare? Ca să fie vorba de executarea hotărârei pronunțată contra condamnatului, este cu neputință. Mai întâi pentru că timpul cât condamnatul stă închis până la judecarea recursului nu intră în calcularea pedepsei. Apoi afară de aceasta, în penal, contrariu de ce se petrece în civil, recursul suspendă executarea, art. 396 este categoric, executarea deciziunii va fi suspendată — zice el — până la pronunțarea deciziunii Curței de Casație. Este adevărat că acest articol figurează la procedura înaintea Curței cu Jurați, nimeni însă nu contestă că se aplică și în materie corecțională și de simplă poliție. Motivul îl înțelege oricine, căci de ar fi altfel, recursul ar deveni iluzoriu, închisoarea odată suferită nu se mai poate reveni asupra ei. Arest preventiv iarăși nu poate fi considerată, căci această măsură se poate lua numai în cursul instrucțiunii când se găsește necesară pentru descoperirea adevărului și adunarea probelor sau pentru ca prevenitul să nu se sustragă prin fugă dela executarea pedepsei; or, despre aceasta nu este vorba aci, cum de altfel a decis și Inalta Curte. S'au încercat unii să justifice această închisoare, că ea s'ar cere ca un semn de deferență ce se datorează Justiției. Este adevărat că toți trebuie să respectăm hotărârile Justiției și să ne supunem lor, cu o condițiune însă, ca ele să fie definitive și executorii. Dar a se pretinde supunere la o hotărâre pe care însăși legea ne dă dreptul să o atacăm și să o deferim cenzurei Curței de Casație, aceasta este puțin serios. Starea de închisoare prevăzută de art. 422, orice s'ar zice, este o privațiune de libertate și rațiunea ne spune că nu este just să cerem un sacrificiu atât de însemnat aceluia care în definitiv nu face altceva decât să solicite dreptate, folosindu-se de o cale pe care chiar legea i-o pune la dispozițiune. Acest articol nu poate dar să fie justificat, el se datorște necesității în care ne-am găsit în urma unirei de a înzestra țara cu o legislațiune unică și prin urmare grabei cu care a trebuit să traducem codicii francezi pe care i-am împrumutat, scăpându-se însă din vedere, că și în Franța aceasta dispozițiune este criticată de jurisconsultii mai de seamă, de aceia credem că trebuie să dispară din legislațiunea noastră.

În materie civilă, s'a discutat mult cestiunea dacă sumele înscrise în bilanțurile societăților, cu titlu de rezervă pentru diferență de schimb, trebuie

sau nu să fie impuse la patenta proporțională de 10%.

Cestiunea a fost rezolvată de Inalta Curte în mod afirmativ, astăzi însă ea nu mai prezintă nici un interes, căci noua lege asupra contribuțiilor directe a curmat orice discuțiune, prevăzând în art. 23, că nu sunt supuse la patentă rezervele speciale pentru diferență de curs, constituită de societățile pe acțiuni, însă numai până la 5% din beneficiul lor net.

Tot asemenea cu privire la transmisiunile de proprietate imobiliară prin sulte, operate prin actul de împărțeală, instanțele de fond au persistat a vedea în aceste transmisiuni, numai niște simple operațiuni ale împărțelei și de aceea au judecat că nu trebuie să fie impuse la taxe.

Inalta Curte, după două casări, interpretând art. 44 al. 2 din legea timbrului, a decis că aceste transmisiuni, pentru partea ce aveau în imobil ceilalți coproprietari, constituiesc niște adevărate vânzări și prin urmare trebuie plătită taxa de înregistrare, interpretare care a fost consacrată și de noua lege asupra taxelor de timbre și înregistrare, așa că în viitor nu mai poate fi nici o discuțiune asupra înțelesului acestui text de lege.

Cu privire la închirieri am de făcut următoarele observațiuni: În general succesorul particular nu este ținut de obligațiunile autorului său, cu toate acestea legea prin art. 1441 cod. civ. a derogat dela această regulă și pentru motive de utilitate și echitate, a prescris că în caz de vânzarea lucrului închiriat, contractul de locațiune deși nu dă naștere decât la obligațiuni, poate totuși să fie opus cumpărătorului, numai dacă a fost făcut prin act autentic sau sub semnătură privată, dar cu dată certă.

S'a pus însă cestiunea dacă legea pentru prelungirea contractelor de închiriere a întins derogarea dela regula de mai sus și a înțeles să oblige pe cumpărător să respecte nu numai contractele autentice ori cu dată certă, dar însă și pe cele verbale, prin urmare fără dată certă.

Cestiunea se controveersează din cauza generalității termenilor întrebunțați de legea excepțională, care este de ordine publică, ea abrogă orice dispozițiuni contrarii și prin art. 1 prelungește toate contractele scrise ori verbale.

Inalta Curte, după oarecare ezitare, în secție ordinară, a decis printr'o ultimă deciziune, că dacă legiuitorul ar fi avut intențiunea ce i se presupune, era dator să se explice formal, căci fiind vorba de o măsură excepțională, de o restricțiune a dreptului proprietarului, o asemenea restricțiune nu se poate deduce prin interpretare. Că legea excepțională n'a făcut decât să prelungească termenul închirierii, ea nu s'a ocupat de cestiunea opozabilității contractului, cumpărătorului posterior al imobilului închiriat, art. 1441 cu alte cu-

vinte n'a fost modificat și prin urmare contractul neputând fi opus cumpărătorului, față de el este inexistent și deci nu poate fi vorba de prelungirea lui.

Prelungirea contractului și opozabilitatea lui sunt în adevăr două idei distincte, nu se poate însă contesta că între ele este o foarte strânsă legătură, căci prin vânzarea imobilului închiriat locatorul poate oricând face iluzoriu dreptul chirieșului la prelungirea contractului său.

Și nu trebuie să se scape din vedere că sunt numeroase contractele fără dată certă, muncitorii, micii funcționari și în general mai toți cei cu mijloace modeste, închiriază verbal cu luna ori cu termene scurte, ei nu fac contracte cu dată certă și prin urmare în caz de vânzare a imobilului ce locuiesc, sunt expuși să fie evacuați ori speculați, deși tocmai ei merită mai mult interes și protecție.

Ar fi bine dar, ca legea nouă, care este anunțată să taie controversa și în orice caz să prevadă pentru chiriași posibilitatea de a da dată certă contractelor lor verbale, printr'o modalitate oarecare, cum ar fi de exemplu o notificare extrajudiciară locatorului, cum că înțelege să beneficieze de prelungirea acordată prin lege.

În ce privește dovedirea contractului de locațiune este cert că legea excepțională n'a adus nici o derogatiune la dreptul comun. Deaceia în secțiuni unite s'a decis că atunci când existența contractului este alegată de una din părți și contestată de cealaltă, dovada cu martori este inadmisibilă spre a stabili un început de executare a contractului, dedus din faptul ocupațiunii imobilului de pretinsul chiriaș. În adevăr, începutul de executare presupune că existența contractului este certă, necontestată de părți, ocupațiunea însă este un simplu fapt material, care nu servește chiriașului decât dacă poate dovedi că această ocupațiune are loc cu titlu de chiriaș, ceiace este un fapt juridic, care conform art. 1416 cod. civ. nu poate să fie dovedit cu martori, oricât de mic ar fi prețul.

Neînțelegerile ce vor rezulta din aplicarea legii noi pentru prelungirea contractelor de închiriere urmează să fie rezolvate de instanțele judecătorești ordinare după competență conform legii proprietarilor. Legea din urmă a voit să asigure o procedură mai expeditivă pentru aceste chestiuni atât de urgentă prin natura lor, a scăpat însă din vedere că legea proprietarilor, care prevede o procedură destul de sumară la instanțele de fond, termene de înfățișare destul de scurte, apelul în trei zile dela pronunțare, această lege nu se ocupă de loc de termenul de recurs, care prin urmare nu poate fi altul decât cel obișnuit, adică două luni dela comunicare, la care se mai adaugă alte două luni dela înregistrarea recursului pentru depunerea motivelor de casare conform art. 42 din legea

Curții de Casație, adică în total patru luni pierdute numai cu termenul de recurs, la care trebuie să se mai adauge timpul necesar pentru sorocirea și judecarea procesului, cu toate că ne găsim într'o materie recunoscută ca eminentă urgentă. Așa că în loc să atingă scopul urmărit, ar părea că din contra legea a voit să încurajeze străgăniurile. Este adevărat că prin noua lege s'a suprimat dreptul de opozițiune la Curtea de Casație, dar aceasta nu este ajuns, termenele lungi tot au rămas și aceasta va cauza și în viitor ca și până acum disperarea justițiabililor. Inconveniente de mai sus au fost semnalate și altă dată, cu toate acest-a observațiunile facute n'au avut nici un ecou. Afară de aceasta, mulțimea proceselor ce derivă din legea chiriilor este foarte împovarătoare, mai ales pentru Curtea de Casație, unde se adună recursurile din toate părțile țării, ele încarcă peste măsură rolurile și cauzează mari întârzieri în distribuirea justiției. Această stare de lucruri trebuie să preocupe pe legiuitor. Remediul în primul rând ar fi ca legile să fie mai bine studiate și formulate, aceasta precum am mai spus ar scuti pe justițiabili de un număr însemnat de procese. Apoi ar trebui organizată o procedură mai expeditivă, cum ar fi aceia ce mi s'a sugerat de unul din colegi, ca aceste procese să fie judecate în mod sumar în camera de consiliu, numai după memoriile scrise ale părților, suprimându-se desbaterile orale cari azi trebuie să recunoaștem că se prelungesc peste măsură și au ajuns să fie de cele mai multe ori o adevărată risipă a timpului și cauza întârzierii ce se constată în rezolvarea pricinilor.

În fine o ultimă cestiune cu privire la dreptul public.

Suveranitatea națională la noi este legată de proprietatea teritorială, pământul rural nu poate dar să fie decât în mâinile românilor, deaceia art. 7 din Constituție prescrie că numai românii sau cei naturalizați români pot dobândi imobile rurale în România.

Dacă cu toate acestea streinul a cumpărat, nu e îndoielă că vânzătorul poate invoca nulitatea. Ce se întâmplă însă dacă streinul la rândul său a vândut imobilul unui național, primul vânzător mai poate invoca nulitatea, și revendica dela actualul deținător? Înalta Curte a variat — pentru negativă, s'a zis că motivul nulității este de ordin politic-economic și social și fiindcă acum imobilul se găsește în mâinile unui național, cauza nulității a încetat și deaceia n'ar mai fi nici un motiv care să autorize pe vânzătorul originar să revendice dela actualul deținător. Se mai adaugă încă considerațiuni de utilitate, ca să se evite perturbările ce s'ar produce, dacă s'ar răsturna o stare de lucruri care a putut să dureze un timp mai îndelungat.

În urmă însă, Înalta Curte în secțiuni unite, făcând o aplicațiune riguroasă și logică a principiilor de drept și înlăturând considerațiunile de utilitate practică, a consacrat teoria contrarie, anume că actul consimțit de primul vânzător fiind lovit de o nulitate de ordine publică, prin urmărire neexistentă, n'a putut produce nici un efect și dreptul de proprietate a rămas pe capul vânzătorului, deaceia el, ori moștenitorii lui sunt în drept să revendice imobilul. Prin noua Constituțiune credem că trebuie rezolvată și această controversă.

Legea însă nu prevede cazul când nimeni nu cere nulitatea vânzării. Cestiunea este, va fi lăsat străinul să stăpânească în liniște imobilul rural în disprețul prohibițiunii de ordine publică din art. 7 Constituție? Este o lacună în Constituțiune care cred că trebuie complectată prevăzându-se o sancțiune.

Cea mai potrivită ar fi poate ca să se dea ori cărui cetățean dreptul de a denunța cazul Ministerului public, care să fie obligat a cere Tribunalului respectiv, ca față cu părțile sau după ce vor fi fost regulat citate să pronunțe nulitatea înstrăinării.

Acestea sunt scurtele observațiuni ce aveam de făcut. Terminând, dea D-zeu ca anul judecătoresc care se deschide astăzi, să fie un an de liniște, de armonie socială, de muncă folositoare și ca între noi colegii să existe aceeași solidaritate, să se mențină aceleași raporturi de strânsă și sinceră colegialitate ca și până acum, căci numai așa suportând și împărțind cu toții și în mod egal greutățile serviciului, vom putea îndeplini delicata și înalta noastră misiune.

Soarta judecătorilor de ședință

Se vorbește de o mare mișcare în magistratură; chiar dacă n'ai crede, ți-o confirmă prezența obișnuirilor din provincie, cari întotdeauna au ceva de cerut, oricare ar fi Ministrul și oricare partid ar fi la putere. Pe lângă ei, se strecoară umili desnădăjduiți și uitații soartei, te opresc, te întreabă ce se spune, ce se plănuiește, cui ar putea vorbi, cine l'ar putea ajuta, cum ar ajunge să-și spune dreptățile, să arate și el cât a stat în grad, cât muncește și cum i-a trecut înainte al'ul care nu merita. Ii strângi mâna, dai din umeri și l'lași să-și poarte necazul mai departe.

A doua zi, în jacheta cu câteva cute din geamantan, se plimbă nervos în sala din fața cabinetului ministerial, trage iute din țigară, își potrivește mereu cravata și înainte de a se prezenta își revizuește discret stilul petiției și își repetă în gând un crâmpel de discurs în care vrea să-și spue păsul. Apoi, pleacă îmbărbătat și dacă te mai întâlnește, îți spune ce a făcut și te roagă să-l inițiezi cum poate să ajungă și ce ar putea să spună la Consiliul superior.

Pe urmă, pleacă liniștit acasă și... așteaptă.

Nici n'ar putea face mai mult. Ca el fac încă o sută, petițiile lor toate sunt citite și așezate la locul lor, toți au dreptate și iacă-i pe toți deopotrivă, ca și

cum n'ar fi venit, ca și cum n'ar fi cerut nimic. Același haos, aceeași greutate de a trece unul înaintea celui alt, aceeași lipsă de criteriu după care cel foarte bun să apară dintre cei buni.

Și aceasta se întâmplă numai la noi; în toate cele l'alte profesii așteaptă fiecare liniștit să vie rândul clasei lui, a promoției, sau a tabloului, în care nu poate să intre dacă nu merită și din care nu poate ieși dacă nu s'a făcut vinovat. Nu suntem însă organizați pentru aceasta, n'avem o lege care să ne-o arate și or cât de repede s'ar face, până să dea roadele necesare, va trebui să treacă mult.

Până atunci însă, cred că ar putea interveni unele ameliorări și cea d'întâi ar fi chestiunea gradului de prezident de Tribunal. Iată obstacolul de neînving, iată puntea îngustă pe care fericitul trece singur în lumea de mărire și privește cu aerul mărinimos și compătimitor la cei rămași pe mal, dintre care unii l'au învățat alfabetul juridic și alții și-au făcut cu cinste și abnegațiune o carieră mult mai lungă ca a lui.

Aceasta până aci n'ar fi mare lucru dacă s'ar putea mărgini aci, dar, când se va face vacanța la Curte, atunci trece prezidentul acolo, unde nu îi este ertat să ceară celui ce a rămas odată în urmă și iață-l a doua oară înaintat, de data asta mai repede, fiindcă sunt mai mulți consilieri de cât prezidenți de tribunal. Și atunci, te întrebi care mai poate fi perspectiva unui judecător de tribunal, care printr'o anomalie a legii a rămas singurul magistrat de categoria lui care nu are înaintarea pe loc. Cât i-ar servi de mult aceasta și cât ar ușura mijloacele unei drepte înaintări! Cu un stagiul anumit în gradul lui și altele egale ar putea să devină prezident. Atunci, puțin îl interesează dacă un altul are administrația tribunalului; ea ar putea fi atribuită în fiecare an celui mai vechi; nu s'ar mai simți umilit și descurajat, s'ar prezida unul pe altul la vechime și când va fi vorba de înaintare la Curte, vor sta toți deopotrivă în fața Consiliului superior, nu ca acuma unul singur, care a putut deveni prezident. Iar pentru ocuparea locului celui ce pleacă, n'ar mai fi nici o luptă, fiindcă n'ar mai avea nici un interes¹⁾. Pierderile prin demisii în ultimul timp au fost dureroase pentru noi care cunoaștem pe acei care după ce s'au devotat carierei o tinereță întreagă, au renunțat la ea. Cei mai mulți se opriseră la acest grad și nu știau când le va veni rândul. Să sperăm însă, că acest neînsemnat sacrificiu se va face în curând pentru această clasă de oameni care n'au șovăit, n'au cârtit, care au îndurat greutățile timpurilor și ale sărăciei și au stat la postul lor de onoare, garantând respectul legilor și al ordinei în stat.

ION M. BOTTEZ,
Judecător la ocolul VII.²⁾

REZUMAT după cartea lui GASTON MORIN

Profesor la Facultatea de Drept din Montpellier

„La révolte des Faits contre le Code”

Tema dezvoltată este: «Dezaccordul între individualismul codului și starea actuală economică care este codul grupărilor — în care în loc de independența absolută a membrilor apare solidaritatea lor, adică oarecare limită adusă drep-

1) Drepturile actualilor prezidenți se vor menține, fiindcă primează cu vechimea gradului.

2) Actualmente Președinte de Senat la Curtea de Apel din Cluj și îndeplinind funcțiunea de Secretar general al Ministerului de Justiție.

tului fiecăruia a interesul colectiv. — Remediu ar fi o nouă structură juridică a grupărilor.

Studiul e împărțit în trei părți, prima destinată analizei structurii vieții economice după actualul cod, a doua destinată criticii structurii juridice actuale și a III-a destinată părerilor constructive.

Prima parte: Structura vieții economice după cod.

Codul civil cu privire la regimul juridic a vieții economice nu face decât să aplice consecințele teoriei individualiste a secolului al 18-lea și a Revoluției, necunoscând decât un singur organ juridic: CONTRACTUL.

Individualismul are geneza sa în doctrina dreptului natural a lui Grotius și a discipolului său Puffendorf, iar Rousseau a dezvoltat această doctrină în contractul social: «Legile proced de la voința acelor ce sunt guvernați de ele, așa că limitele libertății sunt opera libertății».

Libertatea individului, care este deci fundamentul dreptului natural sau ideal a lui Grotius, fundamentul autorității sociale și a dreptului public în sistemul lui Rousseau, devine scopul de realizat pentru (hisocrați în Franța și Adam Smith în Anglia) mijlocul secolului al 18-lea.

Toate aceste vederi convergente a juriștilor, filozofilor și economiștilor și-au găsit aplicațiunea supremă în «Declarațiunea drepturilor omului».

Teoreticianul individualismului juridic a fost Kant, care în cartea sa «Elementele metafizice a doctrinei dreptului» (1796) precizează ast-fel: omul nu poate fi supus nici unei autorități exterioare, deci neobligat voinței altora — rămâne însă obligat voinței sale; constrângerei exterioare, pune constrângerea interioară. Legătura morală are sursa sa în conștiința individuală, legătura socială în voința umană liber angajată către ea însăși. — De aci, două principii cari justifică întreaga armătură a individualismului: 1) *Suveranitatea indivizilor*, adică deplină independență a unora către alții 2) *Autonomia indivizilor*, autodependința lor, adică dependența lor de ei însăși.

Din cauza acestor principii, contractul va fi unicul mod de formare a tuturor raporturilor jur dice. — Contractul apare ca un tratat, a cărui clauze sunt determinate liber de părți, iar codul reglementând contractele, are drept scop asigurarea libertății contractuale a indivizilor.

Prin contract se creiază o legătură de solidaritate între părți; libertate există însă pentru a intra, iar nu pentru a ieși.

Părțile sunt obligate prin ele înșile, însă rămân obligate; contractul devine un principiu de ordine și un mijloc de acțiune. Se asigură astfel aplicațiunea celui alt principiu individualist «al autodependinței» indivizilor exprimat în art. 1134 cod civil.

Când aceste două principii, vor pierde din forța lor de aplicațiune, se va diminua însuși rolul contractantului în raporturile sociale — și istoria faptelor va adevăra acest lucru.

Partea II a: Critica individualismului codului raportat la viața economică actuală.

În această parte, face două subdiviziuni: 1) *Atingeri aduse primului principiu* a suveranității individului 2) *Atingeri aduse celui de al doilea principiu*, a autonomiei indivizilor.

A) *Atingeri aduse principiului suveranității individului*, procedându-se prin enunțăriune, în arătarea diferitelor circumstanțe de fapt, de natură a evidenția micșorarea principiului

1) *Intervenția Statului*: Libertatea convențiilor presupune un echilibru economic; când se ivește monopolul de drept sau de fapt, apare și inegalitatea economică (contract de transport de muncă și asigurare) și atunci numai este în fapt, contract, căci o singură parte fixează imperativ, condițiunile contractului.

Pentru restabilirea echilibrului economic sunt două căi:

1) Să se reprime abuzul puterii economice a celui tare
2) Să se fortifice cei slabi. În aplicațiunea primului corectiv, vedem intervenția statului, legiferând; astfel în contractul de transport se declară nule clauzele de neresponsabilitate, în cel de muncă, nulitatea clauzelor prin care una din părți abuzând de nevoie sau inexperiență impune cele-i alte părți,

condițiuni în dezacord cu condițiunile obișnuite profesiunii sau regiunii (Pro ctul legii din 2 Iulie 1906.)

Avem apoi: cooperarea lucrărilor în reglementarea vieții de ate ier.

II *Solidaritatea lucrătorilor*, manifestată în profesie prin sindicate și contracte colective de muncă, iar în interiorul uzinei, prin consilii de uzină și grevă obligatorie.

Sindicate și contracte colective de muncă: Legea din 1884, a lui Waldeck Rousseau, proclamă libertatea sindicatelor profesionale, deși a fost prezentată ca un corolar a libertății individuale, totuși în fapt, rezultatul acestei legi a servit drept portită spre a eși din individualism. S'a demonstrat că sindicatul nu au la bază dreptul omului la libertate, ci similitudinea interese or și aspirațiilor, care nu este decât geneza solidarității. Avem deci în loc de suveranitatea individului, *suveranitatea grupului*. Ca mijloace prin cari s'a căutat a se realiza suveranitatea grupului, avem: a) *Presiune asupra patronului* de a nu primi decât lucrători sindicalizați, o jurisprudență a Casației din 1916 a considerat ca licită o convenție între patron și lucrători, relativă la un anumit fel de recrutare a personalului printre cei sindicalizați numai, dacă e temporară și dacă e dictată de o reciprocă dorință de conciliațiune, de grija intereselor profesionale și dacă nu are ca mobil de a vătămă pe alți lucrători; b) *Contractul colectiv de muncă*, care să tindă a deveni obligator pentru toți, adică să devină *legea profesiunii*; acum el e numai facultativ pentru cei ce nu au luat direct parte la el. În loc deci de legea statului, apare legea profesiunii, contrazicându-se prin această dreptul nostru public.

Consilii de uzină și grevă obligatorii: Consiliile de uzină apar când s'au solidarizat lucrătorii întregii întreprinderi, nu numai a unei profesii; există proiectul lui Millerand d'n 1900, reluat la 12 Iunie 1906, prin care se prevede înființarea consiliilor de uzină, cu dreptul de a declara greva, când se refuză înțelegerea în condițiile proiectului.

Individualismul însă a învins și a pus obstacol acestei organizațiuni.

III. Federalismul sindical și confederația generală a muncii.

Confederația generală a muncii (C. G. T.) apare la 1900, cu un program unic: *lupta de clasă*. Pentru ca syndicatele să poată viola, nepedepsibil clauzele unui contract colectiv, s'a pus ca principiu: insolvabilitatea sindicatelor, adică micșorarea personalității civile a sindicatelor, această tactică a avut ca teoreticeni pe: Berth și George Sorel.

În Noembrie 1918, C. G. T., adoptă alt program reprezentat prin Jonhause.

Se tinde la socializarea sau naționalizarea mijloacelor de producție, se reclamă pentru organizațiile uvriere dreptul de a participa la direcția vieții economice — se formează chiar proiectul unui consiliu economic național obligator pentru guvern în care să între și elemente reprezentând organizația uvrieră.

În congresul din Lyon din Septembrie 1920 se combate acest program, întrucât reformele evolutive produc numai o ameliorare și indirect o consolidare a societății burgheze; se cere de unii dictatura clasei uvriere. Totuși la sfârșit s'a aprobat Direcțiunea dată de Jonhause, Merrheim, etc., care pe de o parte urmărește dispariția patronului și salariatului preconizând greva generală și naționalizarea în profitul grupărilor colective, și pe de altă parte se repudiază revoluția, lăsându-se ca realizarea să se facă prin etape succesive, ca să nu se micșoreze producția — deci o colaborare cu scop de a se câștiga o parte din ce în ce mai mare în gestiunea întreprinderilor.

Jonhauz a primit chiar mandat de a forma un consiliu economic a lucrului, în locul celui național respins de guvern.

IV. *Solidaritatea elementelor de producție*. Între patroni și uvrieri e un antagonism pe terenul salariului, dar și armonie pe terenul producției. Ca dovadă a acestei armonii avem: a) *Consiliile de muncă* din legea dela 17 Iulie 1908, cu caracter consultativ numai, ar trebui însă să se transforme în organizațiuni permanente de arbitraj; b) *Societăți cu participația uvrierilor* din legea dela 26 Aprilie 1917. Avem pe lângă acțiuni de capital și acțiuni de muncă a a căror dividende se dau colectivității de uvrieri — tot aici se prevede participarea colectivității uvriere la direcțiunea și gestiunea afacerii. Sunt însă tot facultative.

V. *Solidaritatea producătorilor*: prin carteluri și trusturi. Fiind interzise de art. 419 c. p., Camera de comerț din Paris în ședința dela 9 Mai 1907, a cerut modificarea lui.

VI. *Solidaritatea națională*: Decentralizarea serviciilor publice și sindicatele funcționarilor, sau *decadența suveranității Statului* în interior.

Legea din 1 Iulie 1901, asupra asociațiilor, acordă tuturor, deci și funcționarilor dreptul de a se asocia fără autorizare guvernamentală. Actualmente un proiect este în suspensie, care are următorul istoric: 1) La 22 Iunie 1917, Senatul adoptă un proiect ce mărește capacitatea civilă a sindicatelor profesionale — nu era în chestiunea dreptului sindical a funcționarilor. 2) Proiectul se adoptă în Camera la 21 Februarie 1919, însă în art. 9 se spune că se aplică și funcționarilor exceptându-se pe militari, magistrați, agenți de poliție, prefecți și subprefecți. 3) Intorcându-se la Senat, în locul excepțiilor enumerative, se spune că se exceptează funcționarii ce dețin o parte din puterea publică; se introduce deci o distincțiune grea de făcut și în mod interesat se caută a se exclude un mare număr de funcționari; se interzice greva și se vorbește de crearea statutului pe cale de regulament posterior. 4) Se întoarce iar la Camera la 18 Iulie 1919, când se revine la sistemul excepțiilor enumerative se îndreptează prohibițiunea dreptului de grevă și se vorbește de crearea statutului pe cale de lege.

Un congres a funcționarilor din Iulie 1920, a cerut: a) autonomia administrativă și financiară a serviciilor publice, b) Participarea funcționarilor nu numai la beneficii, dar chiar la gestiunea serviciilor prin prezența delegaților săi în consiliile de administrație.

VII. *Societatea națiunilor sau decadența suveranității statului în exterior*. «O puțină abandonare a dependenței de acțiune» cum spune Wilson. Nu corespunde însă așteptărilor căci nu are mijloace de presiune armată; din punct de vedere economic nu are o secțiune financiară și nici un organism internațional de repartitie a materiilor brute, iar principiile relative la legislația muncii internaționale nu au caracterul executoriu. Pe când un sindicat reprezintă o solidaritate de luptă, contra celui tare, societatea națiunilor unește la un loc pe cei tari și pe cei slabi.

B. *Atingeri aduse principiului autonomiei indivizilor*.

Contractul e rezultatul voinței autonome a individului, deci judecătorii trebuie să aprecieze actele juridice după regula legală sau contractuală existentă în momentul confecționării; în ce privește situațiunile, neexpres prevăzute, tot contractul le va cărmui nu însă prin textul ce lipsește, ci prin consecințele ce virtual sunt conținute. Părțile și legislatorul sunt presupuse de a fi voit *tacitamente* toate consecințele ce decurg din formulele lor, urmând metoda pur logică în găsirea acestor consecințe. Echitatea însă modifică inconștient, rigiditatea acestei metode și legiuitorul însuși permite câte-odată judecătorului a nu respecta rigoarea stipulațiilor contractuale:

1. Art. 482 al. 2 dă facultatea a se reduce obligațiile minorului emancipat.

2. Art. 1224 permite a se acorda termene de grație. 3. Art. 1148 liberează pe debitor de executare, când intervine forța majoră. 4. Este o clauză, ce nu e de ordine publică și care prin urmare poate fi înserată în contract, clauza «*sic rebus stantibus*», în virtutea căreia, o schimbare produsă de evenimentele exterioare în condițiile executării, va diminua sau suprima obligațiile debitorului.

Autoritatea contractului și a legii trece însă acum prin o criză a ideilor și a faptelor. S'a zis (Tarde) că este o contradicție inițială între punctul de plecare individualist, care este voința și autodependința indivizilor legați pentru viitor prin contract, căci voința în realitatea sa psihologică e schimbătoare și nestabilă, deci incapabilă de a crea raporturi de viitor imuabile.

Această critică însă nu rezistă, de oarece voința nu este în mobil, ci ca rezultat are de scop de a impune o disciplină în acțiune și atunci a răzima o regulă de drept pe voință departe de a introduce un principiu de dezordine și nestabilitate, înseamnă din contra a menține legătura socială.

În fapt însă, doctrina individualistă este fundamental contrazisă. Urmările războiului au arătat prăpastia între ceea ce s'a voit și ceea ce se poate executa; Casația franceză a decis

că războiul nu descarcă de cea mai oneroasă obligațiune (1915) de aceea a trebuit să intervină legiuitorul cu diferite legi pentru a se modifica condițiunile executării, cu alte cuvinte intervenții grave din partea puterilor judecătorești și legislative în executarea contractelor regulat formate.

Dacă războiul le-a legitimat, să nu se creadă că le a și creat, el le-a accentuat numai, precipitând o evoluțiune anterioară lui. Intervenția judecătorului s'a manifestat prin metodele de interpretare. Astfel toată lumea e de acord astăzi a asocia pe judecător la opera contractanților sau a legislatorului, adică la elaborarea regulei de drept, pentru aceasta tendința dominantă este ca judecătorul să aiba datoria de a substitui sistematic senzului adevărat și primitiv a textului, un senz nou conform cu trebuințele momentului.

Vărsând continuu și sistematic în formule un conținut nou, legea și contractul a trebuit să fie izolate de gândirea aceluia ce le-a conceput. S'a ajuns ca contractantul să nu aibă decât o valoare condițională; ele nu valorează decât atât cât condițiunile generale rămân identice acelor dela început.

Sub numele de socialismul juridic, noile metode de interpretare au fost preconizate pentru a transforma starea actuală socială prin o muncă constantă și sistematică de deformațiune a textelor în spirit socialist. Dar atunci nu mai e autodependentă, este contradicțiunea, incoerența între aceste două metode și individualism. Aceste metode indică o criză socială; principiul autodependinței individului se atenuează și alt principiu apare: acel al *interdependenței indivizilor*, unii față de alții. Omul tinde a fi legat mai puțin de el însuși și mai mult față de alții.

Partea III-a: Partea constructivă.

Gruparea tinde a domina indivizii, între cari există o solidaritate de fapt — această tendință se lovește de dogma juridică a suveranității individului. Ori principiul juridic trebuie să cedeze când adevărul lui încetează, când apare discordanța între justiție și utilitate. Deci e nevoie a se găsi o altă disciplină juridică decât a actualului cod pentru noile grupări. Concepțiunei individualiste a grupărilor, se substituie *concepția organică și corporativă*.

Chiar în actualul cod avem grupări anti-individualiste: a) legea majorității în societățile pe acțiuni din 22 Noiembrie 1913, b) sinicatul obligator din faliment și concordat, c) asociațiile dintre proprietari în vederea executării lucrărilor de interes colectiv, (legile din 1865 și 1888), d) corpul electoral. În toate se vede constrângerea minorității de majoritate, ceea ce e absolut în opoziție cu principiile individualiste.

Capitolul I: Noțiunea juridică a organismului corporativ Gruparea este un organism, a cărui membri sunt solidari în vederea realizării unui scop colectiv.

Capitolul II: Cum funcționează? Prin puterea majorității votul nu mai este un drept individual, ci împlinirea unei funcțiuni a organismului; puterile asociațiilor sunt limitate și prin aceste limite se protejează minoritatea, uzându-se fie de atacarea actelor administrative înaintea Consiliului de Stat pentru *deturnare de putere*, fie de *evidențierea abuzului de drept*, adică arătându-se că particularul și-a deturnat dreptul său dela scopul economic și social. Deturnarea de putere ca și abuzul de drept, nu fac altceva decât să pună în evidență, *scopul final* care este chiar noțiunea juridică a grupării. Consecințele licitațiunii ar fi: 1) Nu se pot aduce de majoritate, modificări ce nu sunt nececare scopului urmărit de grupare, 2) Nu se va respecta greva ilicită, adică când va depăși *scopul economic* a grupului. Se interzice deci sindicatelor, domeniul chestiunilor politice și religioase. Chiar greva de solidarizare e un abuz de drept.

Capitolul III: Intinderea suveranității grupului. Grupul având la bază, solidaritatea de fapt, e în logica lucrurilor ca el să tindă a îngloba pe toți acești solidari, fie prin decretarea unui *sindicat obligator*, fie prin mijlocul *contractului colectiv*, care înainte de a deveni obligator, se poate supune recursului, tuturor celor interesați.

Capitolul IV: Fundamentul sociologic. Caracteristica timpului fiind solidaritată a în spațiu și timp, legea pozitivă va trebui să dezvolte aceste principii; idealul rămâne în mărirea solidarității, cultivându-se numai acele manifestări ale

solidarității, cari permit realizarea de progres. In viața economică, organizarea solidarității naturale e impusă nu atât de scopul final a unei noi repartiții, ci mai mult de o creștere de producție. Solidaritatea apare deci, nu ca un fapt a vieții sociale, — ce se justifică prin el însuși — ci ca un mijloc prin care se atinge mai ușor scopul ameliorării generale.

Concluzii practice: 1) Reglementarea contractului colectiv obligator, 2) Participarea lucrătorilor la beneficiul și gestiunea întreprinderilor, 3) Restrângerea sindicatelor și confederației în principiile ce servă de bază sindicalismului: Competința și tehnicitatea. Deci înlăturarea manifestațiilor politice și a dictaturei clasei uvriere, 4) Revizuirea legii din 1884 a lui Waldeck-Rousseau.

DIMITRIE HOZOC
Președintele Tribunalului Dorohoi

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 31 Mai 1922

Președenția d-lui D. G. TĂZLĂUANU, Președinte

Firma I. Bolfist & A. Ignier cu Olimpia V. Bossy

Decizia No. 929

Acțiune în reziliere. — Obligație fără termen. — Până când se poate libera debitorul. — Termene de grație. — Art. 1020 și 1021 cod. civil.

Potrivit art. 1020 și 1021 cod. civil, rezilierea unui contract nu se poate pronunța decât mai înainte sau în cursul judecării acțiunii de reziliere și cel mai târziu până la darea unei hotărâri definitive, debitorul își execută obligațiunea sa.

Intr'adevăr, dacă instanțele de fond sunt autorizate de lege să acorde debitorului un termen de grație, pentru a-și putea să-și execute obligațiunea, chiar după pronunțarea hotărârei, cu atât mai mult debitorul este în drept să înlătore rezilierea contractului, prin executarea obligațiunii sale în cursul procesului.

Prin urmare, când se constată în fapt că debitorul a făcut tot ce-i sta în putință pentru a-și executa obligațiunea până la darea hotărârei, mai ales când obligațiunea este contractată fără termen, instanța de fond nu l poate considera ca fiind în culpă pentru neexecutarea obligațiunii și să rezilieze contractul din această cauză.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier V. Antinescu, pe d-nii avocați Mihail Antonescu și Cezar Partenie în susținerea motivelor de casare și pe d-l avocat N. Mitescu în combateri;

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Firma I. Bolfist & A. Ignier în contra deciziei No. 67/921 a Curții de Apel București secția IV-a dată în proces cu Olimpia V. Bossy.

Asupra motivului de recurs:

«Violarea și greșita interpretare a art. 1020 și 1021 c. civ. Exces de putere.

«E constant în doctrină și jurisprudență că justiția nu mai poate pronunța rezilierea unui contract pe baza art. 1020 și 1021, dacă în cursul judecării și până la darea unei hotărâri definitive, debitorul își execută obligațiunea. Deasemenea termenul de grație nu există decât în cazul când debitorul nu-și îndeplinește obligațiunea până în momentul încluzerii desbaterilor ce preced hotărârea definitivă.

«In speță, deși prin notificarea dela 2 Decembrie 1920 fă-

cusem cunoscut vânzătoarei să mi se fixeze ziua pentru autentificare și că i-am consemnat avansul de 110.000 lei — prima rată — totuși Curtea de Ap-1 declară reziliat contractul omițând a motiva înlăturarea efectului notificării sus menționate și nici nu ne acordă un termen de grație, deși nu era cazul pentru că obligațiunea contractuală era satisfăcută».

Având în vedere că, prin decizia supusă recursului, Curtea de Apel a declarat reziliat, din culpă recurenților, contractul prin care intimata le-a vândut o pădure spre exploatare;

— Că, pentru a da această soluțiune, Curtea constată și argumentează că cumpărătorii obligați prin contract să plătească un prim avans de 110.000 lei la autentificarea actului, pentru care nu se stipula nici un termen, nu s'au prezentat pentru îndeplinirea acestei formalități — implicit pentru plata avansului — în termenul ce li se fixase de vânzătoare, prin o somațiune dată la 4 Noembrie 1920 și nici n'au cerut să li se îngăduie un termen mai lung, ci au așteptat până în momentul chemării lor în judecată; că, deși dâșii și-au executat obligațiunea de a plăti cei 110.000 lei avans, și s'au oferit să proceadă la autentificare până a nu se fi dat o hotărâre în cauză, totuși — zice Curtea de Apel — prin întârzierea pe care au pus-o în executarea obligațiunii lor, prin lipsa unui răspuns prompt la somațiunea ce li se făcuse, prin neseriozitatea ofertei de a se prezenta la autentificare, dâșii nu s'ar fi manifestat ca contractanți de bună credință, ca atari, Curtea îi consideră ca fiind în culpă pentru neexecutare la timp a contractului, pe care îl reziliază pe baza art. 1020 și 1021 codul civil;

Considerând că este constant că nu se poate pronunța rezilierea unui contract în baza citatelor texte de lege, dacă mai înainte sau în cursul judecării acțiunii de reziliere și cel mai târziu până la darea unei hotărâri definitive, debitorul își execută obligațiunea sa;

Că, în adevăr, dacă instanțele de fond sunt autorizate de lege să acorde debitorului un termen de grație, pentru a putea să-și execute obligațiunea chiar după pronunțarea hotărârei, cu atât mai mult trebuie să decidem că debitorul este în drept să înlătore rezilierea contractului, prin executarea obligațiunii sale în cursul procesului;

Că, întrucât, în speță, prin notificarea lor dela 2 Decembrie 1920, făcută în termeni clari și formali și prin consemnarea imediată la dispozițiunea vânzătoarei a sumei de 110.000 lei, cumpărătorii și-au executat obligațiunea de a se prezenta la domiciliul intimetei, spre a merge pentru autentificarea actului și de a plăti primul avans din preț și întrucât această executare de obligațiune n'avea un termen fixat pentru contract și recurenții au făcut-o fără să fi intervenit vre-o hotărâre definitivă de reziliere, Curtea de Apel numai cu violarea principiilor din art. 1020 și 1021 cod. civil, a putut să-i considere ca fiind în culpă și să declare reziliat contractul din această cauză;

Că, dar motivul de casare este întemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul etc.

NOTA. — Condițiunea rezolutorie tacită, este bazată pe intențiunea legalmente prezumată a părților care încheie un contract sinalagmatic, că vor să sancționeze neîndeplinirea obligațiunii uneia din părți prin dreptul recunoscut celeilalte de a obține desființarea raportului juridic intervenit între ele; pe când în caz de condiția rezolutorie expresă, desființarea contractului se operează în mod mecanic, astfel încât instanța judecătorească

constată numai îndeplinirea condițiunii atunci când este contestație, din contră când e vorba de condiția rezolutorie tacită, judecata trebuie să pronunțe desființarea contractului, ceea ce implică o examinare prealabilă a contractului și a întinderii obligațiilor fiecăreia din părți, precum și o apreciere a împrejurărilor de fapt din care să rezulte dacă și în ce măsură partea nu și-a îndeplinit obligațiunea și culpa ce i se poate imputa în caz de neexecutare. Deși în principiu hotărârile sunt declarative și judecătorul trebuie să aibă în vedere la rezolvarea litigiului, starea de drept și de fapt existentă în momentul intentării acțiunii, totuși legiuitorul prin art. 1021 dând instanței judecătorești cea mai mare latitudine de a judeca *ex aequo et bono*, îi recunoaște dreptul de a acorda părții un termen de grație ca să-și îndeplinească obligațiunea; de unde se deduce dreptul pentru parte de a împiedeca rezilierea judiciară a contractului, îndeplinindu-și obligațiunea până în momentul când urmează a se pronunța o hotărâre definitivă asupra litigiului. Această soluțiune, constant admisă în doctrină și jurisprudență, este consfințită de Inalta Curte prin decizia mai sus reprodusă, care o motivează cu drept cuvânt prin un argument *a fortiori*, tras din dreptul recunoscut judecăței de a acorda debitorului un termen de grație pentru a-și putea executa obligațiunea chiar după pronunțarea hotărârei. În aceste împrejurări, pare surprinzător faptul că instanța de fond declarase totuși reziliat contractul din culpa părții, care își îndeplinise obligația *pendente lite*. Inalta Curte analizând elementele de fapt pe care se întemeiază instanța de fond, găsește că ele nu puteau duce la soluția admisă. Curtea de apel considerase partea ca fiind în culpă și că, deci, era loc la rezilierea contractului fiindcă prin întârzierea pe care a pus-o în executarea obligațiunii sale, prin lipsa unui răspuns prompt la somațiunea ce i se făcuse de cealaltă parte de a se prezenta la termenul fixat prin somațiune pentru autentificarea actului și plata scontului de preț convenit, partea nu s'ar fi manifestat ca contractant de bună credință.

Aceste împrejurări de fapt nu erau de natură să îndrituiască instanța de fond de a pronunța rezilierea contractului, din moment ce aceiași instanță constată că înainte de a se fi dat o hotărâre în cauză, cumpărătorul consemnase la dispoziția vânzătoarei prețul convenit și s'a oferit să proceadă la autentificarea actului de vânzare; faptele relevate de instanța de fond, manifestând un spirit de șicană și de rea credință ar fi putut justifica o apreciere mai largă în acordarea despăgubirilor la care ar fi avut dreptul vânzătoarea dacă ar fi dovedit prejudiciul suferit din cauza întârzierii pusă de cumpărător în executarea obligațiilor sale contractuale.

AL. CERBAN.

CURTEA de APEL din BUCUREȘTI SECȚIA III-a

Audiența dela 17 Iunie 1922

Președenția d lui ȘT. GOGĂLNICEANU, Consilier

Elena Manoli cu General Artur Văitoianu

Decizia civilă No. 159

Inchiriere. — Acțiune în evacuare pe ziua de 23 Apr. 1922, în temeiul art. 2 al legii din 14 Aprilie 1922. — Proprietar post-belic „funcționar public și ocupând un serviciu comandat în localitate”. — Care este înțelesul și întinderea acestei dispozițiuni. — Art. 2 al. IV din noua lege asupra închirierilor din 14 Aprilie 1922.

Prin serviciu comandat, în sensul legii din 14 Aprilie 1922 asupra închirierilor, se înțelege orice desemnare pentru un serviciu special impus funcționarilor din toate categoriile, fie civili, fie militari, deoarece legiuitorul a voit să avantajeze pe proprietarii funcționari, și dat fiind scopul urmărit de legiuitor este inadmisibil a se susține că a voit să facă o distincție între funcționarii civili și militari, fiindcă o atare distincție n'ar fi avut nici o rațiune la alcătuirea legii chirurilor.

Apelanta Elena Manoli prin d-l avocat G. Tașcă;
Intimatul General Artur Văitoianu prin d-l avocat I. Gr. Periețeanu.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Elena Manoli contra sentinței civile cu No. 283/922 a Tribunalului Ilfov S. I civilo-corecțională;

Având în vedere că, prin această sentință, Tribunalul a admis acțiunea intentată de General Artur Văitoianu în potriiva numitei apelante și a declarat reziliat pe ziua de 23 Aprilie 1922 st. v. contractul de locațiune intervenit între părți, referitor la imobilul din București str. Oțelari No. 2 și a ordonat evacuarea apelantei din acel imobil pe ziua pronunțării sentinței — 10 Mai 1922, — obligând-o în acelaș timp să plătească reclamantului General Artur Văitoianu două sute lei cheltueli de judecată;

Având în vedere susținerile părților și actele dela dosar;

Având în vedere că intimatul General Artur Văitoianu, prin acțiunea ce a introdus la prima instanță în ziua de douăzeci Aprilie a. e. și asupra căreia acțiuni s'a dat sentința apelată, a chemat în judecată, conform legii proprietarilor, pe apelanta Elena Manoli pentru ca față de aceasta să se declare reziliat pe ziua de 23 Aprilie 1922 st. v. contractul de locațiune referitor la zisul imobil și a i-l pune la dispoziție spre a se muta într'nul, în temeiul art. 2 din noua lege asupra închirierilor, pe motiv că dânsul, reclamantul, este funcționar public cu serviciul comandat în localitate;

Că la această acțiune, astfel formulată, apelanta s'a opus, susținând că de și reclamantul General Artur Văitoianu este funcționar public și că, deci, poate cere evacuarea sa din imobilul în discuțiune pe ziua de 26 Octombrie 1922, nu întrunește condițiunea de a cere evacuarea pe ziua de 23 Aprilie 1922, cum tinde prin acțiunea de față, de oarece nu dovedește că ar avea un serviciu comandat în București;

Că Tribunalul, găsind că reclamantul întrunește ambele condițiuni pentru a putea cere evacuarea apelantei, prin sentința apelată a admis acțiunea în sensul arătat mai sus, ordonându-se însă evacuarea pe ziua pronunțării sentinței — zece Mai 1922;

Având în vedere că, înaintea Curții, aceeași chestiune s'a desbătut ca și la prima instanță, căci apelantul prin apărătorul său a recunoscut, cum că în adevăr reclamantul General Artur Văitoianu, îndeplinește condițiunile cerute de lege pentru a putea cere și obține evacuarea sa din zisul imobil, ce'l ține cu chirie dela aceasta care este proprietarul acelui imobil și astă-zi stă cu chirie fiind și funcționar public, — dar că, în această situațiune, reclamantul nu este în drept a cere evacuarea decât pe ziua de 26 Octombrie a. c., iar nu pe ziua de 23 Aprilie a. c., cum a cerut prin acțiune, de oare-ce în calitatea sa de Ministru de Interne nu face parte, cum cere legea, din categoria acelor funcționari publici, care ocupă un serviciu comandat în localitate, susținând că cuvintele „serviciu comandat” nu pot să aibă în noua lege privitoare la prelungirea contractelor de închiriere decât înțelesul pe care'l au în diferite legi militare anterior edictate;

Că, prin urmare, singura chestiune dedusă înaintea Curții este: de a se stabili înțelesul cuvintelor «cu serviciul comandat în localitate», întrebuintate de legiuitor în legea din 14 Aprilie 1922 privitoare la prelungirea contractelor de închiriere cum, și dacă reclamantul întrunește și această condițiune;

Considerând că, pentru a putea evacua pe chiriaș cu începere dela Sf. Gheorghe 1922, menționata lege prin art. 2 cere proprietarului îndeplinirea a două condițiuni: a) să fie funcționar public și b) să ocupe un serviciu comandat în localitate;

Că dacă proprietarul nu întrunește una din aceste condițiuni, el nu poate cere evacuarea decât pe ziua de 26 Octombrie 1922;

Considerând că, în speță, — după cum s'a arătat mai sus — fiind stabilit și necontestat că reclamantul General Artur Văitoianu este funcționar public, urmează a se examina dacă întrunește și cea de a doua condițiune și anume: ocuparea unui serviciu comandat în localitate;

Considerând că, din textul menționatei legi, reese în mod clar că prin serviciu comandat se înțelege ori ce desemnare pentru un serviciu special impus funcționarilor din toate categoriile, fie civili, fie militari, de oare-cr legiuitorul a voit să avantajeze pe proprietarii funcționari, dând unora dintre ei posibilitatea de a se muta în propria lor casă chiar dela 23 Apr. 1922; ori, dat fiind scopul pe care legiuitorul l'a urmărit, este inadmisibil a se susține că a voit să facă o distincție între funcționarii civili și militari, fiindcă o atare distincție n'ar fi avut nici o rațiune la alcătuirea acestei legi a chirilor;

Considerând dar că înțelesul cuvintelor „cu serviciul comandat în localitate” din art. 2 alin. 3 din lege, ce formează obiectul discuțiunii, nu poate fi altul decât acela de funcțiune publică, al cărei serviciu obligă pe funcționar să stea într'o anumită localitate;

Considerând că reclamantul, General Artur Văitoianu, care actualmente este Ministru de Interne și, deci, se impune a domicilia în București, nu poate fi socotit de cât ca funcționar public care ocupă un serviciu comandat în localitate, căci expresiunea „comandat” se referă la serviciu, iar nu la funcțiune, fiindcă nu există nici un fel de funcționar, căruia această calitate să-i fie impusă, în afară de regulile prevăzute de legea rechițiilor;

Că, pe baza acestor considerațiuni, cum și pentru aceea din sentința apelată, pe cari Curtea le adopta, găsește că apelul este nefondat și urmează a fi respins ca atare;

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată,

făcută de reclamant și asupra căreia Curtea, apreciind, fixează suma de lei cinci sute.

Pentru aceste motive, Curtea respinge ca nefondat apelul etc.

(ss) S. Gogălniceanu, I. Marinovici, G. T. Ionescu.

NOTA. — Prin decizia de față Curtea de apel din București s. III-a a confirmat în totul sentința Trib. Ilfov s. I. cu No. 283/922 pe care am publicat-o în no. 20/922 al revistei noastre, însoțită de o largă adnotație. Curtea însă a procedat la un examen mai amănunțit al chestiunii. Pentru a completa, la rindu-ne, cele spuse în prima adnotație, adăogăm următoarele:

Noua lege, după cum rezultă în mod clar din complexul dispozițiilor ei, a voit să ocrotească și pe funcționarii proprietari și pe funcționarii chiriași, însă pentru aceștia din urmă legiuitorul s'a arătat și mai favorabil, sacrificând interesele funcționarilor-proprietari atunci când puteau veni în conflict cu interesele funcționarilor chiriași.

Expunerea de motive lămurește pe deplin acest lucru atunci când spune: «o imperioasă grijă pentru cei ce servesc statul cerea însă ca proprietarul dinainte de 1916, care el însuși are asigurată locuința, să nu poată evacua cel puțin pe chiriașul funcționar public sau demnitar al Statului român chemat de importante servicii în localitate. (v. Codul închirierilor pag. 84).

Ca urmare a acestei idei, care domină întreaga legiferare din 14 Aprilie 1922, iată ce s'a petrecut:

In proiectul guvernului, astfel cum fusese depus pe biroul senatului, art. 2 litera a. avea următoarea redacțiune:

«Proprietarii dinainte de 23 Aprilie 1916 (în ținuturile alipite Aprilie 1914) cu excepția chiriașilor cari sunt funcționari publici *cu serviciul comandat în localitate, etc.*»

Senatul n'a adus nici o schimbare textului din acest punct de vedere, așa încât, în momentul depunerii pe biroul camerei, proiectul de lege avea absolut aceeași redacție (v. *Codul închirierilor pg. 81*).

În comitetul delegaților însă, după cum e de presupus, căci debaterile nu ne furnizează nici un element în această privință, s'a observat, probabil, că dispoziția de sub litera a, astfel cum era redactată, putea îngădui evacuarea unei anumite categorii de funcționari publici, aceia a funcționarilor domiciliați într'o anumită localitate dar cari își îndeplineau serviciul în altă localitate apropiată, unde se puteau ușor deplasa (sunt magistrați, ofițeri, medici, etc., în această categorie). Și atunci legiuitorul, care înțelegea să fie cu totul favorabil funcționarilor chiriași, a eliminat cuvintele «*cu serviciul public comandat în localitate*» ce figuraseră în proiect, și astfel nu le mai găsim în textul legii.

Nu rezultă din această procedare, unită cu cele

cuprinse în expunerea de motive, că înțelesul cuvintelor «*cu serviciul public comandat în localitate*» nu poate fi altul decât acela de *funcțiune publică ale cărei atribuțiuni, al cărei serviciu, obligă pe funcționar să stea într'o anumită localitate?*

S'a căutat prin restălmăciri a se denatura înțelesul cuvintelor «*serviciu comandat*» din art. 2 al. 3 de text ce formează obiectul discuțiunii, invocându-se termenii întrebuițați de legiuitor în art. 2 litera b, unde în locul conjuncției «și» s'a întrebuițat disjunctivul «sau».

Iată ce avem de răspuns în această privință.

În proiectul guvernului art. 2 litera b avea următoarea redacție :

«Proprietarii azi chiriași sau tolerați, cari au dobândit imobilul chiar și după 23 Aprilie 1916 (în ținuturile alipite 1914) până la promulgarea legii de față» (vezi Codul închirierilor pag. 10).

Chipul cum era redactată dispoziția în proiect, pune pe proprietarii funcționari pe același picior cu orice proprietari în genere, și atunci, probabil tot în comitetul delegaților, s'a introdus dispoziția de favoare pentru proprietarii funcționari cu *serviciul comandat în localitate*. Pripa cu care s'a legiferat a determinat însă de astădată o modificare în exprimarea unei idei care nu putea fi decât aceeași. S'a zis : «*afară de funcționarii publici sau cei cu serviciul comandat în localitate*», în loc să se zică, astfel cum se spusese *dela început* în proiect, la art. 2 alin. III de text : «*funcționar public și ocupă un serviciu public în localitate*». O vădă confuzie între disjunctivul «sau» și conjuncția copulativă «și», atât și nimic mai mult ; căci dacă ar fi să presupunem contrariul ar rezulta că dispoziția în discuție din art. 2 alin b, e lipsită de înțeles. În adevăr, atribuind disjunctivului «sau», întrebuițat de legiuitor, adevăratul rol pe care i-l dă gramatica, ar însemna să conchizi că legiuitorul n'a știut ce face. El s'a ocupat de *funcționarii publici*, deci dispoziția în întregul ei nu se putea referi decât la acești funcționari ; admitând că s'a utilizat în mod serios, nu din eroare, disjunctivul «sau», se impune ideea că expresiunile următoare aceluși disjunctiv n'au legătură cu precedentele cuvinte și că prin cei cu *serviciul comandat în localitate* legiuitorul a voit să desemneze chiar persoane cari au o altă calitate decât aceia de funcționar public, — ceiace este inadmisibil. O altă ipoteză ar fi aceea că legiuitorul a introdus în aliniatul b o dispoziție alternativă, și că a voit să favorizeze pe funcționarii publici, fie că au serviciul comandat în localitate, fie că nu'l au,—ipoteză absurdă, căci, în asemenea caz, putea să se mărginească a întrebuița pur și simplu cuvintele «*funcționari publici*» fără nici o altă adăogire.

Firese este dar să conchidem că în al. b din art. 2 nu e la mijloc decât o simplă eroare, ce

nu poate influența întru nimic înțelesul dispozițiunii din art. 2 al. 3 de text, unde legiuitorul a întrebuițat în mod potrivit și gramatical conjuncția copulativă «și».

Oricum ar fi, un ministru, secretar de Stat, nu poate fi socotit decât ca funcționar public, ocupând un serviciu comandat în localitatea în care guvernul din care face parte își are sediul, și expresiunea comandat se referă la *serviciu* iar nu la funcțiune, căci nu există nici un fel de funcționar căruia această calitate să-i fie impusă, în afară de cazurile prevăzute de legea rechizițiilor. Toate funcțiunile sunt ocupate în mod voluntar, numai serviciul poate să devie impus sau comandat, odată funcțiunea acceptată.

Cu aceste ultime considerațiuni socotim închisă discuția asupra înțelesului cuvintelor «*serviciu comandat*» din art. 2 al. 3 de text a legii asupra închirierilor, discuție provocată numai de abilitatea unui distins confrate, și care în alte cazuri similare nu s'a mai produs.

IPER.

TRIBUNALUL BACĂU SECȚIA II-a

Audiența dela 27 Octombrie 1920

Președenția d-lui ION AL FLOAREȘ, Președinte

Costică Vasiliu cu soții Dr. Aroneanu

Sentiința civilă No. 188

Contract de închiriere. — Imobil stăpânit în indiviziune. — Închirierea lui numai de unul din coproprietari. Neopozabilitatea unei asemenea închirieri față de cell'alt coproprietar.

Dacă o atare închiriere este susceptibilă de confirmare tacită și în ce anume condițiuni. — Art. 1190 și 1167 al. 1 și 2 c. civ.

1. O închiriere contractată numai de unul dintre coproprietari nu este opozabilă celorl'alți, pentru că îi lipsește acordul de voință a tuturor coproprietarilor, cari au fiecare un drept netăgăduit la integritatea lucrului aflat în indiviziune, lucru ce este grevat de acest drept în fiecare porțiune a lui. Și dacă actul este valabil între părțile cari au luat parte la confecționarea lui, e totuși caduc necondiționat și pentru proprietarul contractant din moment ce s'a cerut anularea lui.

2. În conformitate cu dispozițiile art. 1190 și 1167 al. 1 și 2 c. c., sediul normelor ce cărmuiesc confirmarea contractelor sau actelor juridice contra cărora legea admite o acțiune în anulare, atât pentru confirmarea expresă cât și pentru cea tacită, trei sunt condițiunile ce se cer pentru perfectarea actului : 1) cel care confirmă să aibă capacitatea de a dispune ; 2) cunoștința de vitiul ce infectează actul juridic pe care înțelege a-l acoperi ; 3) obligația să existe în momentul confirmării. Și dacă pentru cunoștința confirmării exprese se cere în mod formal a se indica obiectul, cauza și natura obligațiunii ce se confirmă sau ratifică, să se arate vitiul ce face obligația anulabilă și să se menționeze în mod formal intenția de a repara vitiul pe care s'ar întemeia acțiunea în anulare, pentru confirmarea tacită legea cere numai un fapt neîndoelnic din care ar rezulta evident și fără echivoc renunțarea la acțiunea în anulare, cum ar fi executarea voluntară, totală sau parțială, a obligațiunii anulabile sau orice alte împrejurări de fapt lăsate la aprecierea instanțelor de fond,

din cari să rezulte neîndoios cunoștința existenței cauzei de nulitate pentru persoana care a confirmat.

Ca urmare nu se poate deduce din partea soțului coproprietar confirmarea tacită a unei închirieri făcută de soția sa fără concursul și autorizația lui maritală: a) din împrejurarea că ambii soți au intentat, ulterior închirierii contractată de soție, o acțiune în evacuare în contra locatarului deținător al imobilului, ce trebuia pus la dispoziția chiriașului ce contractase numai cu soția; b) din declarațiile făcute în acel proces, de avocatul proprietarilor, care a invocat între alte motive de evacuare și pe cel rezultat din necesitatea de a se pune imobilul la dispoziția locatarului purtător al contractului încheiat numai cu soția coproprietară; c) nici dintr'o notificare adresată de aceasta, cu autorizația soțului său, chiriașului cu care contracta și prin care îi aducea la cunoștință imposibilitatea de a-și îndeplini obligațiile etc.

Reclamantul C. Vasiliu prin d-nii avocați G. Berea și Ed. Racoviță și pârâții Bertha H. Aroneanu și Dr. H. Aroneanu prin d-nii avocați Dionisie Ionescu și Mircea Cancicov.

Tribunalul,

Asupra acțiunii civile de față intentată de către d-l Constantin Vasiliu contra soților Bertha Dr. Aroneanu și Dr. H. Aroneanu, toți domiciliați în Bacău, pentru rezilierea unui contract de locație, plata daunelor interese în sumă de 25.000 lei rezultate din neexecutarea la timp a contractului de locație și restituirea sumei de 5000 lei primită de Bertha Dr. Aroneanu ca primă rată pe Aprilie 1919, odată cu încheierea contractului de locație;

Având în vedere desbaterile purtate în cauză, actele prezentate și concluziile orale puse de părți în instanță din care se constată în fapt următoarele:

La 5 Februarie 1919, reclamantul Const. Vasiliu cu contract scris vizat de Ad-ția financiară sub No. 545, ia în locație dela Bertha Dr. Aroneanu, imobilul situat în orașul Bacău str. Bacău-Foșani colț cu str. Ioniță Sturza, compus din o sală mare de prăvălie cu două bucătării, o alta prăvălie alăturată împreună cu subsol, grădina și celelalte atenanse, pe termen de cinci ani cu începere dela 23 Apr. 1919, convenind ca preț al locației imobilului suma de lei zece mii anual, sumă plătită în două rate de câte 5000 lei, la 1 Apr. și 1 Oct. a fiecărui an, C. Vasiliu achitând chiar la facerea contractului câștialul convenit pârâtei Bertha Aroneanu, pentru 23 Aprilie 1919, în sumă de cinci mii lei, mai obligându-se proprietara Bertha Aroneanu ca la 23 Apr. 1919 să pună la dispoziția reclamantului imobilul închiriat. La 23 Apr. 1919, pârâta nepunându-i la dispoziție imobilul închiriat, reclamantul Vasiliu îi face o somațiune prin care cere a i se preda întreg imobilul închiriat, conform stipulațiilor contractului. Imobilul însă nefiind liber, deoarece se găsea mai dinainte închiriat lui Depărățeanu care-l deținea peste data de 23 Apr. 1919, uzând de decretul lege în vigoare pentru prelungirea termenelor cont acte or de locație, d-l Herman Aroneanu împreună cu soția sa fac proces de evacuarea imobilului deținut de Depărățeanu pe baza legii proprietarilor, proces care la prima instanță se rezolvă în favoarea soților Aroneanu, dar care dedus la Curtea de Apel din Iași, prin apelul lui Depărățeanu, se termină prin menținerea chiriașului Depărățeanu în imobilul soților Aroneanu, Curtea considerând dispozițiile decretului-lege de prelungire a contracte or de locație ca fiind de ordine publică și deci profitând și lui Depărățeanu. Atunci pârâta Bertha Dr. Aroneanu, cu consimțământul soțului său, face cunoscut reclamantului Vasiliu printr'o notificare cu No. 7154 din 15 Iulie 1919 și aflată la dosar, că nu-i poate pune la dispoziție apartamentul închiriat dintr'o cauză de forță majoră, cu totul independentă de voința și dorința sa, și că consideră contractul desființat în ce privește primul apartament lăsând la facultatea reclamantului latitudinea de a se desființa contractul și pentru al doilea apartament pe care de fapt Vasiliu îl și ocupase încă dela 23 Apr. 1919 și în care instalase o bodegă menită a completa instalația de restaurant ce Vasiliu urma să deschidă în primul apartament. Pentru desființarea acestui contract de închiriere încheiat de

Bertha Dr. Aroneanu, reclamantul C. Vasiliu face prezenta acțiune contra pârâtei Bertha Dr. Aroneanu personal și contra Dr. Herman Aroneanu ca coproprietar și soț pentru autorizare prin care cere rezilierea acestui contract pe ziua de 23 Aprilie 1919, restituirea sumei de 5000 lei cu procentele legale sumă ce reclamantul i a avansat o pârâtei ca prim câștial al chiriei și daune interese în sumă de 25.000 lei, justificate pe cheltuelile făcute de reclamant în vederea exploatării locului ce închiriasse dela pârâți;

Considerând că la acțiunea de față a lui C. Vasiliu, pârâții Bertha și Dr. H. Aroneanu ridică, ca primă obiecțiune tranșantă a diferendului ce face obiectul acestui litigiu, finele de neprimire constând în nulitatea contractului de închiriere intervenit între părți, întrucât d-l Herman Aroneanu ca coproprietar cu soția sa Bertha Dr. Aroneanu asupra imobilului închiriat reclamantului Vasiliu, n'a semnat personal sau prin procurator cu autorizație specială acest contract și nici n'a autorizat pe soția sa Bertha Dr. Aroneanu, ca femeie măritată sau ca reprezentantă a drepturilor sale de coproprietar, de a face acest contract de locație cu C. Vasiliu și nici ulterior prin nici un fel de acte n'a confirmat expres sau tacit contractul acesta încheiat de pârâta Dr. Aroneanu ca coproprietară și femeie măritată cu reclamantul C. Vasiliu, astfel că contractul fiind nul nu poate produce nici un efect între părțile contractante și nici nu obligă pe pârâțul Dr. Aroneanu, care n'a înțeles nici un moment să primească de bun ceace făcuse soția sa fără calitate și fără capacitate; urmează de la sine că cererea de daune a reclamantului să fie respinsă;

Considerând că în principal chestiunea de drept dedusă înaintea Tribunalului și pe care urmează a o discuta în soluționarea speței de față, este aceea care privește valabilitatea contractului de locație încheiat de Bertha Dr. Aroneanu ca femeie măritată fără autorizația soțului său și personal ca coproprietară asupra imobilului ce constituie obiectul contractului de locație, chestiune care odată tranșată în sens negativ, atrage după sine înlăturarea din discuție a tuturor celorlalte obiecțiuni ridicate de pârâți, ca forța majoră ce ar fi obstaculat pe pârâți în executarea contractului de locație în ipoteza valabilității lui sau aceea care privește daunele cerute de reclamant a căror discuție devine inutilă chiar în cazul când ele ar exista de fapt, dar care, ca consecință a nevalabilității contractului, cată a fi înlăturată;

Considerând că, deși chestiunea încheerii unui contract de locație de către un coproprietar fără avizul sau autorizația specială a celorlalți coproprietari este încă pentru unii controversată, totuși în mod constant, în marea ei majoritate, doctrina de acord și cu jurisprudența, la noi ca și la francezi, conchide, pe baza naturii dreptului de coproprietar și al protecției cu care trebuie să se îngreădească interesele celor ce se găsesc în indiviziune, la nevalabilitatea convențiunii atâta vreme cât ceilalți coindivizari au cerut nulitatea ei pentru că contractului îi lipsește acel element substanțial care este nervul convențiilor: acordul de voință a tuturor coproprietarilor, astfel că în principiu contractul sau actul juridic, valabil între părțile ce au luat parte la confecționarea lui, este caduc necondiționat chiar și pentru coproprietarul contractant, din moment ce s'a cerut anularea lui de oricare dintre coindivizari, pentru că fiecare dintre coproprietari are un drept actual și netăgăduit la integritatea lucrului aflat în indiviziune, grevându-se pe fiecare porțiune a lucrului indiviz dreptul fiecărui coproprietar, neputându-se deci în felul acesta a se angaja și drepturile similare ale celorlalți coproprietari, fiecare putând exercita numai un drept al său determinat și exclusiv, nu și un drept al tuturor. (V. D. Alexandrescu. Drept civil vol. 9 pag. 54; C. Nacu v. 3 pag. 325) afară bineînțeles de ipoteza când și ceilalți coproprietari, ulterior, ar confirma expres sau tacit actul încheiat numai de unul din coproprietari, în care caz contractul sau actul juridic devine perfect. În acest sens și Laurent socoate că un coproprietar nu poate da în locație imobilul aflat în indiviziune, pentru că el nu are nici o calitate în ce privește părțile ce aparțin celorlalți coindivizari. Coproprietarul nu poate închiria desigur nici partea ce în mod cu totul imaginar i s'ar cuveni lui; pentru că, atât cât durează indiviziunea, fiecare din comuniști au un drept nedeterminat. Urmează deci că coproprietarii pot cere oricând nulitatea contractului de locație, putându-se cere anularea lui chiar de către coproprietarul contractant întrucât în rea-

litate fiind dat în locație un lucru strein, contractul este nul (Laurent, vol. 25, No. 44);

Considerând că în speță dovedindu-se cu actul dela dosar că Bertha Dr. Aroneanu se găsește coproprietară în stare de indiviziune cu soțul său Dr. H. Aroneanu asupra imobilului închiriat de numita reclamantului Vasiliu și lipsindu-i și autorizațiunea soțului fără de care în calitate de femeie măritată nu poate contracta valabil, contractul de locație încheiat de părâtă este fără valoare juridică și deci fiind nul atât în ce privește pe părâta Bertha Aroneanu, ca coindivizară, este fără valoare și pentru părâtul Dr. Aroneanu în calitate sa de coproprietar; astfel că nu poate produce niciun efect și deci și drepturile ce își întemeiază reclamantul Vasiliu pe pe acest contract nu pot avea nici o bază juridică;

Considerând însă că reclamantul pretinde că, chiar în ipoteza nu ității contractului așa cum de fapt este în ce privește pe D-rul Herman Aroneanu ca coproprietar și ca soț care n'a autorizat pe soția sa să facă acest contract, totuși se pretinde că ulterior prin diferite acte sau fapte pertractate cu ocaziunea îndeplinirii acestui contract a confirmat tacit ceea ce contractase expres Bertha Aroneanu;

Considerând că în conformitate cu art. 1190 și 1167 al. 1 și 2 cod. civil sediul normelor ce cărmușează confirmarea contractelor sau actelor juridice contra cărora legea admite o acțiune în anulare, atât pentru confirmarea expresă cât și pentru cea tacită, legiuitorul cere trei condițiuni pentru perfectarea actului juridic;

1) Acel ce confirmă o obligație supusă anulării să aibă capacitatea de a dispune; 2) Să aibă cunoștință de viciul ce infectează actul juridic și pe care el înțelege a l acoperi; 3) Ca orice obligație supusă anulării pentru a fi confirmată, să existe în momentul actului de confirmare; că dacă pentru existența confirmării exprese se cere ca în mod formal să se indice obiectul, cauza și natura obligației ce se confirmă sau se ratifică, să se arate viciul ce face obligația anulabilă și să se menționeze în mod formal intențiunea de a repara viciul pe care s'ar întemeia acțiunea în anulare, pentru confirmarea tacită legiuitorul cere însă numai un fapt neîndoelnic din care ar rezulta, evident și fără equivoc, renunțarea la acțiunea în anulare, cum ar fi bunăoară executarea voluntară parțială sau totală a obligației anulabile sau orice alte împrejurări de fapt lăsate la aprecierea instanțelor de fond din care să rezulte neîndoios cunoștința existenței cauzei de nulitate pentru persoana care a confirmat tacit;

Că în speță D-rul H. Aroneanu prin declarațiile date la interogatoriul luat de reclamant în instanță neagă că ar fi avut vre-o dată intenția de a confirma contractul de locație încheiat de soția sa Bertha Aroneanu și că dimpotrivă el a consiliat-o să nu facă și să nu semneze nici un act în lipsa sa, considerând acest contract încheiat de soția sa ca un fapt împlinit numai între reclamant și soția sa Bertha Aroneanu, neangajându-l pe el personal într-un nimic;

Că dacă ulterior părâtul Dr. H. Aroneanu, împreună cu soția sa, a intentat proces lui Depărățeanu, chiriașul imobilului ce trebuia să fie predat reclamantului Vasiliu, din acest fapt nu se poate conchide în mod neîndoelnic că părâtul Aroneanu a înțeles să confirme obligațiile luate de soția sa, pentru că părâtul făcând acest proces pe baza legii proprietarilor nu făcea decât să-și execute un drept al său personal, în calitate de coproprietar al unui imobil în indiviziune, al cărui contract de locație expirând la 23 Aprilie 1919, ca proprietar diligent, ceruse evacuarea imobilului și aducerea lui la libera folosință a coproprietarilor; că deci lipsind faptul voluntar neîndoelnic din care să se tragă concluzia necontestată că părâtul a înțeles să considere de bun contractul încheiat de coproprietara Bertha Dr. Aroneanu, nu poate fi vorba de ratificare tacită;

Considerând că se invoacă de reclamant că avocatul ce reprezintă pe părâtul Aroneanu în procesul de evacuare cu Depărățeanu ar fi declarat în instanță, cu ocaziunea judecării aceluși proces, ca motiv de evacuare, printre altele, și acel care rezultă din necesitatea de a se pune la dispoziția reclamantului Vasiliu imobilul ce se deținea de Depărățeanu; această obiecțiune cată a fi înlăturată ca neserioasă, deoarece numai declarațiile făcute de părâți în instanță, sau de procuratorul lor cu procură specială li se pot opune valabil și numai dacă

sunt făcute în forma și cu arătările prevăzute de art. 1204, 1206 cod. civ., 223 și 227 pr. civ.;

Că deasemenea din împrejurarea că Bertha Aroneanu, cu consimțământul soțului său Dr. H. Aroneanu, face notificarea cu No. 7154/919 prin care aduce la cunoștință reclamantului imposibilitatea de a și executa obligațiunile luate prin contract, nu se poate deduce că părâtul Aroneanu a ratificat și pentru sine obligațiile luate de soția sa prin contractul de locație, pentru că din însăși textul notificării, ca și din înțelesul ei literar, rezultă că contractul se consideră ca încheiat între reclamantul Vasiliu și părâta Bertha Aroneanu și că chiar cuvintele de «bună voință a mea» indică clar pe părâta Bertha Aroneanu, ca fiind impededată de forță majoră în predarea imobilului închiriat, iar participarea soțului la această notificare n'are altă semnificație, după cum rezultă din sensul precis al cuvintelor sale, decât aceea a autorizării ce soțul trebuie să dea soției sale pentru a face un act juridic valabil, în speță, notificarea menționată mai sus;

Considerând că pe lângă împrejurările arătate mai sus, ca fapte pozitive din care să rezulte ratificarea tacită a contractului de locație din partea părâtului coproprietar Dr. Aroneanu reclamantul exhibă și faptul părâtului Aroneanu de a fi tolerat pe reclamantul Vasiliu să dețină în acel imobil o cameră pusă la dispoziția sa de Bertha Aroneanu, precum și faptul luării în primire dela portărei, sub dovadă semnată personal de d-l Aroneanu, a cheilor apartamentului închiriat de Bertha Aroneanu lui Vasiliu, aceste fapte constituind după reclamant o executare, parțială a contractului din partea părâtului Dr. Aroneanu;

Considerând că în ce privește primul fapt, acela al tolerării reclamantului în camera mică oferită la încheierea contractului de Bertha Aroneanu, considerat ca un început de executare a contractului, din partea părâtului Aroneanu, el nu poate angaja pe părâtul Aroneanu deoarece de fapt nu executase el în parte acest contract, ci soția sa Bertha Aroneanu, care, oferind această cameră reclamantului, credea că satisface obligațiile luate prin contract, contract de altfel nul, «ab initio» ca fiind făcut fără calitate și capacitate;

Că din faptul luării în primire a cheilor puse la dispoziție de către reclamant prin portărei, deasemenea nu se poate trage nici un fel de concluzii în sensul unei confirmări tacite pentru că este cu totul neconcludent a se crede că o atare împrejurare poate duce la o prezumție de ratificare tacită, deoarece atunci când un coproprietar ridică cheile apartamentului ce deține în indiviziune, nu face decât să îndeplinească un act de bun administrator, care evident privește și dreptul său de coproprietar, fără ca prin aceasta să se poată conchide că implicit recunoaște fapte, care să angajeze însuși dreptul său indiviz de proprietate; urmează deci, a se vedea ca nefondată și această obiecțiune ridicată de părât;

Că deci, cererea introdusă de reclamantul C. Vasiliu pentru rezilierea contractului de locație încheiat cu Bertha Dr. Aroneanu este neîntemeiată, întrucât nu se poate rezilia un contract nul din care nu putea să isvorască nici o obligație, decât numai în ipoteza confirmării lui expresă sau tacită, ceea ce în speță nu e cazul, astfel că acțiunea sa din acest punct de vedere urmează a se respinge ca nefondată;

Că prin urmare, contractul de locațiune intervenit între părțile din acest proces fiind nul, este inutil a mai discuta și a doua obiecțiune formulată de părâți, aceea a neexecutării contractului din cauză de forță majoră a cărei discuțiune ar fi avut rațiune numai în ipoteza valabilității contractului de locație;

Considerând că, în ce privește daunele în sumă de 25.000 lei cerute de reclamantul C. Vasiliu ca constituind prejudiciul suferit de reclamant în urma executării la timp a contractului de locație, ele cată a fi înlăturate de plano din moment ce contractul ce face obiectul acestui proces este nul;

Că chiar în ipoteza în care contractul de locație ar fi valabil și încă daunele cerute de reclamant nu sunt justificate pe existența unui prejudiciu real, pentru că din depozitiile martorilor audiați în cursul procesului departe de a se fi stabilit că reclamantul Vasiliu ar fi suferit efectiv daune cu ocazia și din cauza încheierii acestui contract, dimpotrivă se stabilește că reclamantul a profitat de toate mărfurile și obiectele cumpărate sau pregătite în vederea deschiderii restaurantului ce urma să aibă loc în imobilul închiriat dela

Bertha Aroneanu, deoarece posterior cumpărării acestor obiecte intervenind o urcare simțitoare a tuturor prețurilor acestor mărfuri, reclamantul le-a desfăcut sau a putut să le desfăcă cu oarecare avantaje, prin realizare de beneficiu;

Considerând că astăzi în instanță reclamantul Vasiliu invocând ca justificare a daunelor suferite și faptul de a fi fost privat de beneficiul exploatarei fondului comercial ce voia să instaleze în imobilul închiriat, pe lângă că această obiecțiune cade odată cu cererea principala de daune prin nulitatea contractului, dar constituind un nou capăt de cerere neformat în acțiunea introductivă și nici introdus pe calea unei cereri adiționale, pentru a parveni la cunoștința părților conform normelor din procedura civilă, cată a fi înlăturată ca inadmisibilă;

Considerând că părata Bertha Dr. Aroneanu primind la facerea contractului de locație încheiat cu reclamantul Const. Vasiliu suma de 5000 lei, ce reprezintă primul câștig de 23 Aprilie 1919 și recunoscând deținerea acestei sume la interogatoriu luat în instanță, în urma nulității contractului de închiriere, numita părată urmează să fie obligată la restituirea acestei sume reclamantului Vasiliu, ca fiind deținută fără cauză, considerându-se deci acțiunea bine întemeiată asupra acestui punct;

Apreciind asupra cheltuelilor de judecată, Tribunalul le fixează la suma de una mie lei ce părata urmează să plătească reclamantului Vasiliu;

Pentru aceste motive, redactate de d-l Const. Mălinescu judecător de ședință, Tribunalul, văzând dispos. art. 1169 1170 c. civ. 140 și 146 pr. civ., admite în parte acțiunea etc.

(ss) Ioan A. Flores, C. Mălinescu

Grefier, (s) V. Dimitrescu

NOTA. — I. Prima chestiune rezolvată de Trib. Bacău s. II, prin sentința pe care o publicăm e conformă doctrinei generalmente admisă și jurisprudenței Inaltei noastre Curți de Casație, care a decis în mai multe rânduri și cu drept cuvânt:

Că, coproprietarul unui imobil neavând un drept exclusiv de proprietate, ci numai un drept indiviz asupra fiecărei fracțiuni din acel imobil, el nu poate face acte de dispozițiune sau administrațiune asupra întregului imobil, fără concursul celorlalți proprietari și prin urmare nu poate nici a-l închiria singur. ¹⁾

În cazul însă când coproprietarul, care n'a participat la închirierea imobilului, devine, prin cumpărarea părților indivize, proprietar exclusiv al lui, dânsul în calitate de succesor cu titlu particular al coproprietarilor cari au contractat închirierea este obligat, potrivit art. 1420 c. civ. să facă ca locatarul să se poată folosi neîmpiedicat în timpul locațiunii de imobilul închiriat și aceasta independent de faptul dacă a ratificat sau nu contractul. Această garanție de folosință, are un caracter indivizibil, ca toate obligațiile de a face în general, și ca atare dânsul, proprietarul achizitor, nu poate exercita în contra chiriașului o acțiune în nulitatea contractului de închiriere, așa cum ar fi putut-o face înainte de cumpărarea porțiunilor foștilor coproprietari, cari au contractat închirierea. ²⁾

II. În privința celei de a doua chestiuni, princi-

piile juridice consacrate de Tribunal când e vorba de confirmarea unui act anulabil, sunt riguros exacte și credem inutil să mai intrăm în dezvoltarea lor; o rezervă facem însă în ceea ce concerne confirmarea ce ar putea rezulta din declarațiunile făcute de parte sau de un împuternicit al ei înaintea instanțelor judecătorești. Tribunalul asupra acestui punct a stabilit în principiu că numai declarațiunile făcute de părți în instanță sau de procuratorul lor cu procură specială, în forma și cu arătările prevăzute de art. 1204, 1206 c. civ., 223 și 227 pr. civ., li se pot opune în mod valabil. Or, acest mod de a vedea mi se pare prea absolut.

Două sunt condițiile cerute pentru valabilitatea mărturisirei judiciare: 1) să fie făcută în cursul instanței; 2) înaintea judecătorului. Aceste condițiuni odată întrunite e de observat că, în afară de mărturisirea provocată de adversar prin mijlocirea procedurii speciale numită interogator, singura pe care se vede că a avut-o în vedere Tribunalul Bacău, mai există mărturisirea *fortuită și spontană*, pe care o poate face un împuternicit în cursul desbaterilor sau prin petiția introductivă de instanță, și care nu pierde din această cauză caracterul de mărturisire judiciară. ³⁾

Cât despre mărturisirea rezultând din declarațiunile făcute de un avocat în cursul desbaterilor, ea este de o potrivă opozabilă părții în numele căreia pledează, dacă acea parte, prezentă fiind în instanță, a acoperit acele declarații cu făcerea ei. ⁴⁾

Ar fi încă de discutat diferitele împrejurări de fapt pe cari Tribunalul Bacău a refuzat să le considere ca o dovadă *neîndoieală* a confirmării actului anulabil. Am intra însă cu chipul acesta în domeniul cel vast și plin de miragii al interpretărilor de fapt, ceace ese din cadrul preocupărilor noastre.

Pentru a încheia această notă, scrisă din fuga condeiului, credem nemerit a strecura o observație cu caracter general, pe care ne-a sugerat-o sentința adnotată. De câtă-va vreme unele dintre instanțele noastre judecătorești, ca Trib. Bacău, au adoptat sistemul de a face trimeteri la autori, ca și cum ar voi prin aceasta să-și întărească soluțiile date. Socolim, pentru prestigiul justiției, că această practică ar trebui abandonată.

O hotărâre judecătorească, nu trebuie să se sprijine decât pe considerentele ei, din cari se desprinde independenta *autoritate jurisprudențială*, atunci când ele isvorăsc dintr'o susținută logică juridică și sunt rezultatul unei bune aplicațiuni a legii și principiilor de drept. Cu atât mai îmbucurător, dacă se constată că acele considerente sunt conforme și cu teoriile doctrinale preconizate de autori; dar pentru aceasta nu e nevoie de citate în chiar corpul hotărârei. D-l consilier Remus Benișache a relevat deja în conveniențele unui atare sistem, pe care nu-l întâlnim în jurisprudența străină, răspunzând ⁵⁾ nejustificatelor imputări pe cari distinsul nostru jurisconsult d-l D. Alexandrescu, dintr'un exces de pasiune pentru erudiție,

1) Cas. I, 1896, B. p. 836; idem dec. 13 din 13 Ianuarie 1916, *Jurisprudența Română* 1916-1918 p. 180; idem dec. No. 188 din 8 Martie 1921, *Curierul Judiciar* No. 34/921. În același sens: Apel Iași, 13 Aprilie 1921, *Dreptul* No. 33 921 p. 277; *Alexandrescu*, III p. 231 și IX p. 54; *Nacu*, III, p. 325; *Laurent*, XXV, No. 44; *Guillouard*, I, Louage No. 54; *Aubry et Rau*, IV, § 364 p. 446 etc. *Contra*: *Baudry*, I, Louage No. 101; Trib. Tulcea sentința No. 545/920, casată.

2) Cas. I, dec. No. 182 din 8 Martie 1921, *Curierul Judiciar* No. 34, 921 și *Jurisprudența Română* No. 11, 921.

3) *Planiol*, II, No. 26; *Larombière*, VII, sub art. 1356 No. 1 și 30; *Aubry et Rau*, VIII, p. 172; *Garsonnet*, II, § 693 p. 479-480; *Fuzier-Herman*, III, art. 1356 No. 30; Cas. română s. III, decizia No. 301 din 24 Sept. 1919, *Jurisprudența Română* No. 29 și 30 919 etc.

4) Apel Buc. s. I, dec. civilă No. 138 din 8 Iunie 1916 și autoritățile citate în nota precedentă.

5) *Curierul Judiciar* No. 12, 921.

le-a făcut Curței de Apel din Constanța, sub cuvânt că acea instanță printr'o decizie a sa, consacrandu-i părerea, a omis să se refere la tratatul său de drept civil.

IPER.

RECENZIE

Em. Slătineanu. Alexandru Djuvara. Conferință biografică.

Pe prima biografie din seria pe care actualul Consiliu al Baroului de Ilfov a hotărât s'o facă sub forma de conferințe, comemorând pe acei cari au ilustrat Baroul românesc, conferințe cari vor apare apoi în editura *Curierului Judiciar*, mândru de a se asocia la o astfel de operă de pietate.

Cu eloquența caldă și atrăgătoare de causeur fin, pe care i-o ascultăm cu reală plăcere în decursul pledoariilor sale, Colegul nostru Em. Slătineanu evocă figura distinsă și măreață a lui Alex. Djuvara.

După o scurtă introducere asupra menirii conferințelor biografice, asupra însemnătății în viața publică a avocaților și a eloquenței lor, urmează o biografie măestră alcătuită spre a scoate în relief activitatea de bară, de tribună și de for a aceluia care, distins avocat, energie om politic și mare român, a cinstit deopotrivă Baroul, Parlamentul și Țara.

În aceeași ediție va apare în curând biografia regretatului C. Nacu făcută de colegul nostru I. Birnberg.

A. V.

JURISPRUDENTĂ STRĂINĂ

Lapte. — Falsificare. — Smântânire. — Absența probei la fermă. — Vânzarea lui. — Delict.

Când un lapte smântânit conține 29 grame de unt, nu e o probă îndestulătoare de smântânire în lipsă de comparațiunea probei încriminate cu laptele muls dela fermă.

Faptul de a extrage unul din elementele constitutive ale mărfii, constituie o falsificare chiar atunci, când Comitetul prefectural a autorizat vânzarea laptelui smântânit. (*Tribunalul corecțional din Bourg, audiența dela 21 Ianuarie 1922, președinția d-lui Bourcelin. La Loi, No. 27 din 8 Februarie 1922.*)

Contract de locație. — Tacita reconducțiune. — Cerere de prelungire.

Tacita reconducțiune a unui contract de arendare nu se poate invoca de arendaș, când a rămas arendașul fermei invocând decretele de prelungire și contra voinței proprietarului. (*Judecătoria de pace din Faou, 8 Oct. 1921. La Loi, No. 27 din 8 Februarie 1922.*)

Contravenție. — Probă. — Proces-verbal nefăcând probă până la înscrierea în fals. — Denegarea preveniturii. — Ministerul public. — Lipsa unei probe regulate. — Condamnațiune fondată pe notorietatea publică. — Nelegalitate.

Procesul-verbal a unui comisar de poliție relevând o contravenție și fondat, nu pe cunoștințele personale ale acestui funcționar, dar pe un raport al agenților, nu posedă nici o autoritate proprie de probă și nu valorează decât simple lămuriri.

Tip. Soc. anon. CURIERUL JUDICIAR, București, Rahovei 5, TELEFON 13/29, — A-tor: Avocat I. Codreanu. — c. 592.

Prin urmare, când prevenitul neagă contravenția, îi incumbă ministerului public de a stabili existența ei printr'un mijloc regulat de probă. În lipsa acestei probe, o hotărâre condamnatorie, care se bazează pe notorietatea publică n'are nici o bază legală. (*Casația crim., 29 Sept. 1921. Bull. cass. fr., No. 378.*)

* * *

Curtea cu jurați. — Despăgubiri civile. — Acuzat achitat. — Art. 367 pr. pen. fr. (389 pr. pen. rom.).

Acuzatul achitat poate să fie condamnat la despăgubiri civile către partea vătămată, destul ca condamnațiunea să fie fondată pe fapte cari fac obiectul acuzațiunii și pe greșala acuzatului, când constatarea acestei greșeli poate să se concilieze cu declarațiunea juriului. (*Cass. crim. fr., 7 Iulie 1921. Bull. cass. crim., No. 283.*)

BIBLIOGRAFIE

În editura „Cultura Națională“ a apărut: „*Noua Constituție a României*“, cuprinzând cele 23 de prelegeri publice organizate de *Institutul Social Român* și cu o anexa, unde se dau în extenso *Nouile Constituțiuni Europene*: germană, austriacă, belgiană revăzută, poloneză, sovietelor ruse, ceho-slovacă, jugo-slavă etc.

Cartonată și cu îngrijire tipărită, *Prețul 120 lei.*
În curând ne vom face plăcerea a face o amănunțită dare de seamă.

A apărut Tabla de materii a Curierului Judiciar pe 1920.

Ea este un adevărat repertoriu juridic și cuprinde 12 coale tipar. **Prețul 50 lei.**

Sub presă Tabla pe 1921 care va fi complet gata la finele lunii Octombrie, și se va pune în vânzare tot cu prețul de 50 lei.

Comenzile vor fi însoțite de cost, la care se va adăuga lei 5 taxele pentru porto-poștal recomandat. Pe cotorul mandatului poștal se va nota pentru ce anume se trimite suma.

A apărut în Editura Tip. „CURIERUL JUDICIAR“

CODUL INCHIRIERILOR

cuprinzând Noua Lege a Chiriilor, comentată

de d-nii GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel, I. GR. PERIȘTEANU, și ALEX. VELESCU, Avocați, și însoțită de Desbaterile parlamentare, Expunerea de motive, Circulara ministerială din 10 Mai 1922 și de întreaga legislație excepțională referitoare la materie.

Volumul cuprinzând, 19 coale tipar (300 pagini), **prețul 50 lei.**

Depozit la CURIERUL JUDICIAR, Rahovei 5, București.

Comandele se execută numai contra cost. La mandat se va adăuga lei 5 pentru transport recomandat.

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provinciile a nu mai aștepta alte invitațiuni, sau sosirea încasatorilor, și a bine voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat poștal, direct la administrația ziarului „Curierul Judiciar“, București, Rahovei 5, notând pe cotorul mandatului „pentru abonamentul datorat partida No..“